

AKTA KARNE DLA APLIKANTÓW

Małgorzata Młodawska-Piaseczna
Igor Tuleya, Anna Wielgolewska

APLIKACJE PRAWNICZE

WYDANIE **4**

AKTA KARNE DLA APLIKANTÓW

Małgorzata Młodawska-Piaseczna
Igor Tuleya, Anna Wielgołewska

APLIKACJE PRAWNICZE

WYDANIE **4**

Stan prawny na 1 marca 2023 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne
Violet Design

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne części książki napisali:

Małgorzata Młodawska-Piasieczna – część I pkt 3; część II kazusy 1–4

Igor Tuleya – część II kazusy 8, 9; części III, IV

Anna Wielgolewska – część I pkt 1, 2, 4; część II kazusy 5–7

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-445-3

4. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
---------------------	----

Część I

Uwagi ogólne

1. Jak korzystać z książki (<i>Anna Wielgolewska</i>)	17
2. Kilka uwag przed przystąpieniem do pisania pracy (<i>Anna Wielgolewska</i>)	20
3. Konstrukcja apelacji (<i>Małgorzata Młodawska-Piaseczna</i>)	23
4. Opinia prawna o braku podstaw do wniesienia apelacji (<i>Anna Wielgolewska</i>)	50
4.1. Uwagi ogólne	50
4.2. Podstawowe zasady sporządzania opinii prawnej o braku podstaw do wniesienia apelacji	54
4.3. Wzór opinii prawnej	57

Część II

Kazusy

Kazus nr 1 (<i>Małgorzata Młodawska-Piaseczna</i>)	63
1. Informacja dla zdającego	64
2. Pisma i dokumenty	68
2.1. Notatka urzędowa	68
2.2. Protokół zatrzymania osoby Edwarda Owczarka	70
2.3. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia	72
2.4. Protokół przesłuchania świadka Huberta Zawistowskiego	73
2.5. Protokół przesłuchania świadka Filipa Wyżykowskiego	75
2.6. Notatka urzędowa	77
2.7. Postanowienie o powołaniu biegłego	78
2.8. Protokół przesłuchania świadka Zdzisława Czaplińskiego	80
2.9. Protokół przesłuchania świadka Leny Miłkowskiej	82
2.10. Opinia biegłego z zakresu medycyny sądowej	84
2.11. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Edwardowi Owczarkowi	85
2.12. Protokół przesłuchania podejrzanego Edwarda Owczarka	86

2.13. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów ZygmuntoWi Wiśniewskiemu	88
2.14. Protokół przesłuchania podejrzanego Zygmunta Wiśniewskiego	89
2.15. Dane osobopoznawcze o podejrzanym	91
2.16. Protokół przesłuchania świadka Leny Miłkowskiej	92
2.17. Protokół przesłuchania świadka pokrzywdzonego Mikołaja Czaplińskiego	94
2.18. Postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania	96
2.19. Akt oskarżenia	99
2.20. Protokół rozprawy głównej z 15.09.2022 r.	102
2.21. Protokół rozprawy głównej z 30.10.2022 r.	109
2.22. Wyrok	113
2.23. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	115
2.24. Uzasadnienie	116
3. Proponowane rozwiązanie	124
Kazus nr 2 (Małgorzata Młodawska-Piasieczna)	135
1. Informacja dla zającego	136
2. Pisma i dokumenty	139
2.1. Postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania ze sprawy o sygn. akt 4311-6.Ds.1015.2021	139
2.1.1. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	141
2.1.2. Zaświadczenie pracodawcy o wysokości dochodów pracownika	142
2.1.3. Wykaz dowodów rzeczowych	143
2.1.4. Protokół przesłuchania świadka Heleny Miś	144
2.1.5. Opinia z zakresu badań pisma ręcznego i podpisu	146
2.1.6. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Emilowi Maślakowi	148
2.1.7. Protokół przesłuchania podejrzanego Emila Maślaka	149
2.1.8. Postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych	151
2.2. Postanowienie o wszczęciu śledztwa	152
2.3. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Helenie Miś	153
2.4. Protokół przesłuchania podejrzanym Heleny Miś	154
2.5. Notatka urzędowa	157
2.6. Postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania ze sprawy o sygn. akt 4311-6.Ds.1990.2021	158
2.7. Akt oskarżenia	160
2.8. Protokół rozprawy głównej z 14.09.2021 r.	163
2.9. Protokół rozprawy głównej z 29.10.2021 r.	167
2.10. Protokół rozprawy głównej z 15.12.2021 r.	172
2.11. Protokół rozprawy głównej z 15.06.2021 r.	177
2.12. Odpis wyroku w sprawie o sygn. akt III K 504/21	180
2.13. Wyrok	182
2.14. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	184
2.15. Uzasadnienie wyroku	185
3. Proponowane rozwiązanie	194

Kazus nr 3 (Małgorzata Młodawska-Piaseczna)	200
1. Informacja dla zdającego	201
2. Pisma i dokumenty	205
2.1. Protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej	205
2.2. Postanowienie o wszczęciu śledztwa	209
2.3. Notatka urzędowa	210
2.4. Notatka urzędowa	211
2.5. Protokół zatrzymania osoby Artura Adamskiego	212
2.6. Protokół okazania osoby Filipa Jaworskiego	214
2.7. Protokół okazania osoby Daniela Zalewskiego	217
2.8. Protokół okazania osoby Artura Adamskiego	220
2.9. Protokół przesłuchania świadka Huberta Zawistowskiego	223
2.10. Protokół przesłuchania świadka Bartłomieja Sosnowskiego	225
2.11. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Danielowi Zalewskiemu	227
2.12. Protokół przesłuchania podejrzanego Daniela Zalewskiego	228
2.13. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Arturowi Adamskiemu	230
2.14. Protokół przesłuchania podejrzanego Artura Adamskiego	232
2.15. Protokół przesłuchania świadka Elżbiety Wieczorek	234
2.16. Protokół przesłuchania świadka Kamila Paprockiego	236
2.17. Notatki urzędowe	238
2.18. Odpis wyroku w sprawie o sygn. akt III K 600/19	240
2.19. Postanowienie o zamknięciu śledztwa	242
2.20. Akt oskarżenia	243
2.21. Protokół rozprawy głównej	249
2.22. Wyrok	260
2.23. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	263
2.24. Uzasadnienie wyroku	264
3. Proponowane rozwiązanie	273
Kazus nr 4 (Małgorzata Młodawska-Piaseczna)	280
1. Informacja dla zdającego	281
2. Pisma i dokumenty	284
2.1. Notatka urzędowa	284
2.2. Protokół zatrzymania Aleksandra Sokołowskiego	286
2.3. Protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej	288
2.4. Protokół oględzin osoby	291
2.5. Protokół oględzin rzeczy	292
2.6. Postanowienie o wszczęciu śledztwa	294
2.7. Postanowienie o zasięgnięciu opinii biegłego	295
2.8. Opinia biegłego	297
2.9. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Aleksandrowi Sokołowskiemu	298

2.10. Protokół przesłuchania podejrzanego Aleksandra Sokołowskiego	299
2.11. Wykaz dowodów rzeczowych	302
2.12. Postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych	303
2.13. Zarządzenie o przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego	304
2.14. Wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania	305
2.15. Posiedzenie w przedmiocie tymczasowego aresztowania	308
2.16. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu	310
2.17. Protokół przesłuchania świadka Antoniego Janowskiego	313
2.18. Protokół przesłuchania świadka Jana Kowalewskiego	315
2.19. Wywiad środowiskowy	317
2.20. Postanowienie o zamknięciu śledztwa	320
2.21. Akt oskarżenia	321
2.22. Protokół rozprawy głównej z 7.05.2022 r.	326
2.23. Wyrok	335
2.24. Protokół rozprawy głównej z 26.06.2022 r.	337
2.25. Wyrok	341
2.26. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	344
2.27. Uzasadnienie wyroku	345
3. Proponowane rozwiązanie	357
Kazus nr 5 (Anna Wielgolewska)	364
1. Informacja dla zdającego	365
2. Pisma i dokumenty	366
2.1. Notatka urzędowa	366
2.2. Protokół zatrzymania podejrzanego Sylwestra Kowalczyka	367
2.3. Protokół przesłuchania osoby Sylwestra Kowalczyka	370
2.4. Protokół użycia testera narkotykowego	372
2.5. Protokół przesłuchania świadka Norberta Artyma	374
2.6. Protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej	376
2.7. Załącznik do protokołu	379
2.8. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia	380
2.9. Pełnomocnictwo dla pełnomocnika strony	381
2.10. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów podejrzanemu Sylwestrowi Kowalczykowi	382
2.11. Protokół przesłuchania podejrzanego Sylwestra Kowalczyka	384
2.12. Postanowienie o zasięgnięciu opinii biegłego	386
2.13. Protokół przesłuchania świadka Aldony Kwaśniewskiej	388
2.14. Opinia sądowo-lekarska	390
2.15. Postanowienie o zasięgnięciu opinii biegłego	392
2.16. Zarządzenie o przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego o podejrzanym przez zawodowego kuratora sądowego	394
2.17. Wniosek dowodowy	395

2.18. Opinia sądowo-psychiatryczna	396
2.19. Protokół oględzin rzeczy	398
2.20. Wywiad środowiskowy	399
2.21. Postanowienie o oddaleniu wniosków dowodowych	401
2.22. Postanowienie o zamknięciu dochodzenia	403
2.23. Akt oskarżenia	404
2.24. Protokół rozprawy głównej z 1.02.2022 r.	407
2.25. Protokół rozprawy głównej z 1.03.2022 r.	414
2.26. Wyrok	418
2.27. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	420
2.28. Uzasadnienie wyroku	421
3. Proponowane rozwiązanie	428
Kazus nr 6 (Anna Wielgolewska)	435
1. Informacja dla zdającego	436
2. Pisma i dokumenty	438
2.1. Notatka urzędowa	438
2.2. Protokół zatrzymania osoby Alfreda Bodowskiego	440
2.3. Postanowienie o zatwierdzeniu zatrzymania rzeczy – przeszukania	443
2.4. Protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej	445
2.5. Protokół przesłuchania świadka Alfreda Bodowskiego	449
2.6. Protokół przesłuchania świadka Janiny Górskiej	451
2.7. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia	455
2.8. Notatka urzędowa	456
2.9. Protokół przesłuchania świadka Wandy Szczepańskiej	457
2.10. Protokół przesłuchania świadka Macieja Górskiego	459
2.11. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów podejrzanemu Alfredowi Bodowskiemu	461
2.12. Protokół przesłuchania podejrzanego	462
2.13. Odpis wyroku	465
2.14. Protokół przesłuchania świadka Janiny Górskiej	467
2.15. Postanowienie o zmianie postanowienia o przedstawieniu zarzutów	469
2.16. Protokół przesłuchania podejrzanego	470
2.17. Akt oskarżenia	471
2.18. Protokół rozprawy głównej z 15.06.2022 r.	473
2.19. Protokół rozprawy głównej z 30.09.2022 r.	478
2.20. Wyrok	483
2.21. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	485
2.22. Pełnomocnictwo dla pełnomocnika strony	486
2.23. Uzasadnienie wyroku	487
3. Proponowane rozwiązanie	494

Kazus nr 7 (Anna Wielgolewska)	502
1. Informacja dla zdającego	503
2. Pisma i dokumenty	505
2.1. Zawiadomienie o przestępstwie	505
2.2. Umowa o świadczeniu usług zarządzania portfelem instrumentów finansowych	507
2.3. Informacja z banku PKO S.A.	509
2.4. Protokół przesłuchania świadka Mirosława Zawadzkiego	510
2.5. Protokół przesłuchania świadka Jadwigi Dąbrowskiej	513
2.6. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia	515
2.7. Protokół przeszukania	516
2.8. Informacja z Komisji Nadzoru Finansowego w Warszawie	518
2.9. Protokoły przesłuchania świadka Zofii Kamoli	519
2.10. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów podejrzanemu Aleksandrowi Kotowi	522
2.11. Protokół przesłuchania podejrzanego	524
2.12. Akt oskarżenia	527
2.13. Protokół rozprawy głównej	529
2.14. Wyrok	537
2.15. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	539
2.16. Pełnomocnictwo dla pełnomocnika strony	540
2.17. Uzasadnienie wyroku	541
3. Proponowane rozwiązanie	549
Kazus nr 8 (Igor Tuleya)	555
1. Informacja dla zdającego	556
2. Pisma i dokumenty	557
2.1. Protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie	557
2.2. Protokół przesłuchania w charakterze świadka Henryka Kozika	561
2.3. Notatka urzędowa	564
2.4. Protokół zatrzymania osoby Tomasza Nicponia	565
2.5. Protokół przeszukania osoby Tomasza Nicponia	566
2.6. Protokół przeszukania pomieszczenia	567
2.7. Wykaz dowodów rzeczowych	568
2.8. Protokół oględzin rzeczy	569
2.9. Protokół użycia narkotestu	570
2.10. Protokół przesłuchania w charakterze świadka Joanny Wojdały	571
2.11. Protokół przesłuchania w charakterze świadka Piotra Poleskiego	574
2.12. Postanowienie o powołaniu biegłego	576
2.13. Ekspertyza kryminalistyczna	578
2.14. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Tomaszowi Nicponiowi	579
2.15. Protokół przesłuchania podejrzanego Tomasza Nicponia	580
2.16. Informacja z Krajowego Rejestru Karnego	582

2.17. Akt oskarżenia	583
2.18. Protokół rozprawy głównej z 23.09.2022 r.	586
2.19. Protokół rozprawy głównej z 23.10.2022 r.	592
2.20. Wyrok	595
2.21. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	597
2.22. Pełnomocnictwo	598
2.23. Uzasadnienie wyroku	599
3. Proponowane rozwiązanie	607
Kazus nr 9 (Igor Tuleya)	614
1. Informacja dla zdającego	616
2. Pisma i dokumenty	617
2.1. Notatka urzędowa	617
2.2. Protokół zatrzymania rzeczy	619
2.3. Protokół oględzin rzeczy	620
2.4. Wykaz dowodów rzeczowych	621
2.5. Protokół zatrzymania osoby Pawła Koraba	622
2.6. Protokół zatrzymania osoby Marcina Płaksy	623
2.7. Protokół przeszukania osoby Pawła Koraba	624
2.8. Protokół przeszukania osoby Marcina Płaksy	625
2.9. Protokół użycia urządzenia kontrolno-pomiarowego (I)	626
2.10. Protokół użycia urządzenia kontrolno-pomiarowego (II)	627
2.11. Protokół przesłuchania świadka Piotra Nowaka	628
2.12. Protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie	631
2.13. Protokół oględzin rzeczy	634
2.14. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia	635
2.15. Protokół okazania osoby Pawła Koraba	636
2.16. Protokół okazania osoby Marcina Płaksy	638
2.17. Postanowienie o powołaniu biegłego	640
2.18. Notatka służbowa	642
2.19. Protokół przesłuchania świadka Hanny Matro	643
2.20. Opinia kryminalistyczna	645
2.21. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Pawłowi Korabowi	646
2.22. Protokół przesłuchania podejrzanego Pawła Koraba	647
2.23. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Marcinowi Płaksie	649
2.24. Protokół przesłuchania podejrzanego Marcina Płaksy	650
2.25. Postanowienie o powołaniu biegłego	653
2.26. Postanowienie o wyłączeniu do odrębnego rozpoznania	654
2.27. Informacja z Krajowego Rejestru Karnego	655
2.28. Akt oskarżenia	656
2.29. Protokół rozprawy głównej z 13.09.2021 r.	659
2.30. Informacja z Krajowego Rejestru Karnego	663
2.31. Protokół rozprawy głównej z 8.10.2021 r.	664

2.32. Protokół ogłoszenia wyroku	667
2.33. Wyrok	668
2.34. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	670
2.35. Pełnomocnictwo	671
2.36. Uzasadnienie wyroku	672
3. Proponowane rozwiązanie	680

Część III

Egzaminy adwokackie

1. Propozycja apelacji – egzamin adwokacki 2019 (<i>Igor Tuleya</i>)	695
2. Propozycja apelacji – egzamin adwokacki 2020 (<i>Igor Tuleya</i>)	708
3. Propozycja apelacji – egzamin adwokacki 2021 (<i>Igor Tuleya</i>)	718
4. Propozycja apelacji – egzamin adwokacki 2022 (<i>Igor Tuleya</i>)	732

Część IV

Egzaminy radcowskie

1. Propozycja apelacji – egzamin radcowski 2019 (<i>Igor Tuleya</i>)	743
2. Propozycja apelacji – egzamin radcowski 2020 (<i>Igor Tuleya</i>)	752
3. Propozycja apelacji – egzamin radcowski 2021 (<i>Igor Tuleya</i>)	764
4. Propozycja apelacji – egzamin radcowski 2022 (<i>Igor Tuleya</i>)	783

Bibliografia	791
---------------------------	-----

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

EKPCz	– Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
k.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.)
k.k. z 1969 r.	– ustawa z 19.04.1969 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 13, poz. 94 ze zm.)
k.k.w.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 127)
Konstytucja RP	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
k.p.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.)
k.p.w.	– ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2022 r. poz. 1124 ze zm.)
k.w.	– ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2022 r. poz. 2151 ze zm.)
MPPOiP	– Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167, zał.)

Czasopisma, publikatory i inne

Dz.Urz. MS	– Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwości
k.	– karta
KZS	– Krakowskie Zeszyty Sądowe
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego, wyd. Prokuratury Generalnej
OSNwSK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych. Pełny Zbiór Orzeczeń Izby Karnej i Wojskowej Sądu Najwyższego
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
POSAG	– Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prok. i Pr.-wkl.	– Prokuratura i Prawo – wkładka
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– sąd okręgowy

WKD	– Wyższa Komisja Dyscyplinarna
WPP	– Wojskowy Przegląd Prawniczy
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny
WSD	– Wyższy Sąd Dyscyplinarny
Zb.O.SN	– Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego

Część I

UWAGI OGÓLNE

1. JAK KORZYSTAĆ Z KSIĄŻKI

Publikacja, którą opracowaliśmy z myślą o aplikantach adwokackich i radcowskich przygotowujących się do końcowych egzaminów zawodowych, nie ma charakteru ani zbioru wzorców, ani nie jest instrukcją, jak napisać bezbłędną apelację. Nie jest też rozprawą naukową dotyczącą apelacji w procesie karnym. Ma ona stanowić uzupełniający materiał do ćwiczeń. Przekazujemy Czytelnikom akta spraw sądowych, które nie są autentyczne. Są to materiały wyselekcjonowane przez autorów z akt spraw karnych. Jest to oczywiście materiał zmodyfikowany i to nie tylko w zakresie utajnienia danych osobowych stron postępowania, lecz także z uwagi na cel niniejszej publikacji, którym jest pomoc w przygotowaniu się do egzaminu. Wszystkie przedstawione w przykładach akta dane osobowe oraz miejsca są fikcyjne. Żadne skojarzenia z jakimkolwiek rzeczywistymi osobami czy zdarzeniami nie są zamierzone. I z tych też względów został dobrany materiał do niniejszej pracy. Również w ten sposób zostały sporządzone przykłady apelacji i opinii. Trzeba też pamiętać o tym, że nie ma jednego wzoru napisania dobrej apelacji. Nie można też przyjąć, że w danym stanie faktycznym tylko jedna apelacja jest apelacją dobrą, właściwą czy też bezbłędną. Apelacja musi być przede wszystkim skuteczna. Nawet wytyczne, które są publikowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości, są tylko wytycznymi i nie stanowią jedyne, poprawnego rozwiązania danej sprawy.

Podczas przygotowywania apelacji, zarówno tej egzaminacyjnej, jak i sporządzanej w konkretnej sprawie, najważniejsze jest to, aby znaleźć i prawidłowo wykazać, na czym polega istota problemu. Tylko bowiem jej zrozumienie pozwoli na zajęcie merytorycznego stanowiska. Na egzaminie chodzi o to, aby przekonać egzaminatora, że się wie, o co chodzi w sprawie, i potrafi się to następnie w formie apelacji bądź opinii prawidłowo przedstawić.

Zatem to, co przekazujemy Czytelnikowi, to zestaw ćwiczeń. Materiał do pracy wraz ze wskazówkami w postaci apelacji czy opinii. Jeżeli Czytelnik dojdzie do innych wniosków niż my, nie oznacza to, że pozostaje w błędzie. Jeśli dany problem rozwiąże inaczej lub zauważy coś, czego myśmy nie zauważyli, to oznacza, że jest dość dobrze przygotowany. Chodzi o to, aby istota problemu sprawy się zgadzała.

Część II publikacji zatytułowana „Kazusy” została dostosowana do obecnie obowiązujących przepisów postępowania rozpoznawczego oraz kształtu postępowania odwoławczego po jego zasadniczej zmianie i przyjęciu modelu reformatoryjnego orzekania w instancji odwoławczej.

Nowelizacja Kodeksu postępowania karnego z 11.03.2016 r. (ustawa z 11.03.2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 437 ze zm.), wprowadziła jako zasadę anonimizację danych pokrzywdzonego oraz świadka i to nie tylko odnoszącą się do protokołów z czynności procesowych, lecz także do wszystkich innych dokumentów, w których znajdują się takie informacje. Wprawdzie zasada ta nie ma charakteru bezwzględnej, gdyż uprawnione podmioty mogą zarządzić odstąpienie od utajniania danych dotyczących miejsca zamieszkania i pracy zawartych w protokołach lub utajnienia innych dokumentów zawierających takie informacje. Podstawą do takiej decyzji może być oczywisty brak potrzeby ochrony tych danych z tego powodu, że są one znane oskarżonemu albo znajdują się w rejestrach lub ewidencjach przekazanych do publicznej wiadomości albo z uwagi na charakter sprawy. W odniesieniu do świadka będącego funkcjonariuszem publicznym i składającego zeznania w związku z pełnioną funkcją utajnienie informacji o jego miejscu pracy, ale nie o miejscu zamieszkania, musi być uzasadnione dobrem postępowania. Szczegółowo kwestie te zostały uregulowane w art. 148a, 156a i 304 k.p.k.

Wcześniejsza natomiast nowelizacja Kodeksu postępowania karnego z 27.09.2013 r., obowiązująca od dnia 1.07.2015 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1247 ze zm.) nałożyła na sąd obowiązek stosownych pouczeń. Obecnie sąd, kierując sprawę na rozprawę główną, jest zobowiązany do pouczenia oskarżonego zgodnie ze wskazaniami z art. 353 § 3–4a k.p.k. Dodatkowo sąd po rozpoczęciu przewodu sądowego jest zobligowany do pouczenia oskarżonego, który bierze udział w rozprawie, zgodnie z treścią art. 386 k.p.k. Obowiązek pouczeń przy kierowaniu sprawy na rozprawę wynika także z tego, że oskarżony, poza nielicznymi wyjątkami, ma prawo brać udział w rozprawie i to on najczęściej będzie decydował, czy korzystać ze swego prawa. Dlatego też musi znać swoje prawa i obowiązki oraz konsekwencje z nich wypływające. Dotyczy to również wprowadzonej prekluzji dowodowej, co zostało zaznaczone przy konkretnych rozwiązaniach. Nowelizacja także uprościła kwestię zaliczania do materiału dowodowego zgromadzonych w sprawie dowodów. Nie ma potrzeby obecnie ani ich odczytywania, ani szczegółowego wskazania, jakie dowody sąd zaliczył w poczet materiału dowodowego sprawy. Kwestię tę szczegółowo reguluje treść art. 405 k.p.k. Obecnie zamiast szczegółowego wskazania dowodów, a w szczególności dokumentów, możemy w protokole rozprawy znaleźć jedynie wzmiankę, że ujawniono bez odczytywania protokoły i dokumenty zgromadzone w aktach sprawy. W prezentowanych kazusach wszystkie przytoczone powyżej zmiany zostały uwzględnione. Od 5.12.2019 r. w zakresie sporządzania uzasadnienia wyroku obowiązują zmienione przepisy, które wprowadziły tzw. uzasadnienia formularzowe.

W prezentowanych kazusach i propozycjach apelacji także uzasadnienia sądu zostały sporządzone zgodnie z obecnie obowiązującym stanem prawnym.

Części III i IV publikacji obejmują propozycje apelacji i opinii prawnej do zadań egzaminacyjnych, jakie były przeprowadzone na aplikacji adwokackiej i radcowskiej w latach 2019–2022. Rozwiązania poszczególnych zadań egzaminacyjnych zostały osadzone w stanie prawnym obowiązującym w dniu przeprowadzania egzaminu i dlatego też publikacja obejmuje propozycje apelacji z egzaminów zawodowych przeprowadzonych we wskazanych latach. Dla lepszego zrozumienia istoty prezentowanych zagadnień, zostały one zasygnalizowane w uwagach do poszczególnych zadań egzaminacyjnych.

Zamieszczone w tej części propozycje rozwiązań zadań egzaminacyjnych zostały sporządzone na podstawie wówczas obowiązujących przepisów i uwzględniają opis istotnych zagadnień dla Komisji Egzaminacyjnej do zadania z zakresu prawa karnego. Choć przedstawione zagadnienia osadzone są w obecnie obowiązującym stanie prawnym, niemniej częste nowelizacje przepisów, których jesteśmy świadkami w ostatnich czasach, nakazują także pamiętać o treści art. 4 § 1 k.k., określającego zasady intertemporalne, który zarówno stanowił wcześniej, jak i stanowi teraz, że jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże powinno stosować się ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest dla sprawcy względniejsza, zgodnie z zasadą *lex severior retro non agit*. Wprowadza on więc, w każdym przypadku zmiany ustawy w czasie od popełnienia czynu do orzekania, konieczność rozważenia na podstawie wskazanego kryterium, którego przepisy *in concreto* należy stosować.

2. KILKA UWAG PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO PISANIA PRACY

1. Przed przystąpieniem do pisania pracy należy w miarę możliwości spróbować odtworzyć warunki, w jakich będzie przebiegał egzamin. Tak więc zarezerwować czas – tyle, ile trwa egzamin, tj. obecnie 6 godzin – zgromadzić podstawowe materiały w postaci kodeksów, komentarzy czy też mieć dostęp do systemu informacji prawnej.

2. Aby wyeliminować niebezpieczeństwo, że na egzaminie zabraknie nam czasu, należy kontrolować, a później przeanalizować, które etapy pracy zajmują nam najwięcej czasu. Musimy podzielić dostępny czas na zapoznanie się z aktami sprawy, opracowanie elementów formalnych apelacji, sformułowanie zarzutów, sporządzenie uzasadnienia zarzutów i oczywiście sprawdzenie pracy.

3. Przestrzegamy przed korzystaniem z gotowych wzorów. Ta publikacja i różnorodny sposób sporządzenia przykładowych apelacji mają pomóc w wypracowaniu własnego wzorca apelacji czy opinii.

4. Przed przystąpieniem do konstruowania założeń czy pisania apelacji lub opinii należy zacząć przede wszystkim, po zapoznaniu się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy, od uważnego przeczytania założeń egzaminacyjnych. Ponownie należy je przeczytać po zapoznaniu się z treścią wyroku i z uzasadnieniem sądu. W założeniach często znajdują się ważne informacje dopełniające stan faktyczny sprawy, których przeoczenie może skutkować bardzo poważnymi konsekwencjami.

5. Najlepiej jest czytać akta sprawy, zaczynając od wyroku i uzasadnienia sądu.

6. Po przeczytaniu uzasadnienia należy na jego podstawie ustalić:

- jaki stan faktyczny przyjął sąd, na jakich dowodach oparł się w tej mierze i czy przeprowadził je we właściwy sposób;
- czy na podstawie ustalonego zachowania oskarżonego dokonał prawidłowej kwalifikacji prawnej czynu;
- okoliczności związane z wymiarem kary i środków karnych.

Dopiero pod tym kątem powinno się czytać pozostałe materiały zgromadzone w sprawie. Pozwoli to na skoncentrowanie się na elementach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Po dokonaniu takiej analizy należy podjąć decyzję, czy w sprawie będzie sporządzana apelacja, czy opinia prawna. Z doświadczenia zawodowego i dotychczasowych kilkuletnich już egzaminów przeprowadzanych w takiej formie można zauważyć, że konieczność sporządzenia opinii prawnej występuje dość rzadko, ale jednak takie sprawy występują.

Trzeba także pamiętać, że rozwiązania naszej sprawy nie znajdziemy ani w komentarzach, ani w systemach informacji prawnej. Tam możemy poszukiwać jedynie rozwiązań konkretnych problemów i sprawdzić, jaka jest linia orzecznicza w danej materii.

7. Przy sporządzaniu apelacji najistotniejsze i zarazem najtrudniejsze jest konstruowanie zakresu zaskarżania, formułowanie zarzutów, a często też wniosków i na tych elementach sporządzający apelację powinien się skupić.

8. Zakres zaskarżania to odpowiedź na pytanie, czy wyrok zaskarżamy w całości, czy w części. Jeżeli zaskarżamy go w całości, to musi to być wyraźnie wskazane. Jeżeli natomiast zaskarżamy wyrok w części, to musi być jasno sformułowane, w jakiej.

9. Jeżeli chodzi o formułowanie zarzutów, to ani w procedurze karnej, ani w cywilnej nie obowiązuje zakaz łączenia zarzutów procesowych i materialnych. Często wielość i waga uchybień procesowych są jednak tak duże, że dochodzi do nieprawidłowych ustaleń faktycznych, które z kolei doprowadzają do nieprawidłowego procesu subsumpcji zastosowanej normy prawnej. W takich sytuacjach nie jest zasadne konstruowanie zarzutu materialnego. Niemniej należy pamiętać, że nie ma przeszkód, aby zasygnalizować, że naruszenia prawa procesowego doprowadziły do nieprawidłowych ustaleń, co z kolei skutkowało niewłaściwym zastosowaniem normy prawnej. Ale wówczas taki zarzut wpływa jako konsekwencja podstawowych zarzutów apelacji.

10. Pamiętać należy, że zarówno przy zarzutach naruszenia przepisów postępowania, jak i błędów w ustaleniach faktycznych będą one skuteczne tylko wówczas, gdy skarżący wykaze, że będą one miały wpływ na treść wyroku. Ta okoliczność musi być wskazana, zaś jej rozwinięcie powinno nastąpić w uzasadnieniu apelacji.

11. Jeżeli w apelacji konstruujemy zarzut błędów w ustaleniach faktycznych, to należy wskazać, na czym ten błąd polegał. Rozwinięcie natomiast powinno nastąpić w uzasadnieniu. Dopuszcza się wprowadzić konstruowanie zarzutów także w treści uzasadnienia apelacji, niemniej jednak trzeba pamiętać, że będzie to świadczyło o brakach warsztatowych skarżącego, co w konsekwencji będzie skutkowało obniżeniem oceny.

12. Podczas formułowania wniosków należy pamiętać, że można się domagać zmiany wyroku bądź jego uchylenia. W razie wielości zarzutów można też w zakresie niektórych wnioskować o zmianę, a w zakresie pozostałych o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bądź umorzenia lub warunkowego umorzenia postępowania w tym zakresie. Jeśli formułujemy wniosek o zmianę wyroku, to zmiana ta musi być jasno sformułowana, a następnie w uzasadnieniu wskazana argumentacja przemawiająca za takim rozstrzygnięciem.

13. Uzasadnienie apelacji powinno się ograniczać do precyzyjnego uzasadnienia podniesionych zarzutów. Nie może to być referat czy streszczenie sprawy lub toku postępowania.

14. Ważne jest, aby podpisać pracę imieniem i nazwiskiem pełnomocnika, za którego przygotowuje się apelację lub opinię. Podpisanie się własnym imieniem i nazwiskiem może zdyskwalifikować pracę.

15. Należy pamiętać także o załącznikach, które muszą być umieszczone na końcu. Ich wymienienie jest elementem formalnym pisma procesowego i również podlega ocenie.

16. W pracy nie można zamieszczać uwag, zastrzeżeń czy komentarzy. Jeżeli zdający chce zamieścić uwagę czy zasygnalizować pewną kwestię, która z jakichś powodów nie stanowi zarzutu, to należy to zamieścić w treści uzasadnienia apelacji czy opinii.

Do przytoczonych powyżej praktycznych wskazówek załączamy wzory apelacji i opinii.

3. KONSTRUKCJA APELACJI

(Miejscowość), dn. (dzień, miesiąc, rok) [1]

Nazwa i adres sądu II instancji [2]

za pośrednictwem

Nazwa i adres sądu I instancji [3]

Oznaczenie wnoszącego pismo,
(imię, nazwisko i adres) oraz oznaczenie
strony (imię i nazwisko), której jest obrońcą
lub pełnomocnikiem, wraz z określeniem,
czy jest to przedstawicielstwo
z wyboru, czy z urzędu [4]

Sygnatura akt sądu I instancji

Sprawa przeciwko: imię i nazwisko

Oskarżonemu o czyn (czyny) z podaniem kwalifikacji prawnej [5]

APELACJA

Działając jako obrońca (pełnomocnik) z urzędu (z wyboru – w takim wypadku powinno się wskazać, czy pełnomocnictwo znajduje się w aktach, czy zostało załączone do składanego środka odwoławczego) oskarżonego (oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciela prywatnego, pokrzywdzonego, podmiotu zobowiązanego określonego w art. 91a k.p.k.), składam apelację od wyroku Sądu (nazwa sądu), (oznaczenie) Wydziału, z dnia (data wydania wyroku), sygnatura akt (numer), którego odpis wraz z uzasadnieniem został mi doręczony w dniu (data) [6].

Na podstawie art. 444 § 1 lub 2, art. 425 § 1, 2, 3 lub 4 (wskazać właściwy paragraf) i art. 427 § 1 k.p.k. **zaskarżam** przedmiotowy wyrok **w całości (części, zakres podmiotowy – wielość oskarżonych, zakres przedmiotowy – wielość zarzutów, wskazanie zakresu zaskarżenia)**, na korzyść (na niekorzyść oskarżonego) – (wskazanie kierunku zaskarżenia)

- np. w zakresie orzeczenia o karze czy w zakresie orzeczenia o określonym środku karnym;
- np. w stosunku do oskarżonego (imię i nazwisko w wypadku wielości oskarżonych) w całości lub w części (jeżeli w części, to wskazać w jakiej);
- np. w części w zakresie braku orzeczenia o środku karnym [7].

Na podstawie art. 427 § 2 i art. 438 pkt 1, 1a, 2, 3 lub 4 k.p.k. (wskazać właściwy punkt) zaskarżonemu wyrokowi zarzucam: [8]

W wypadku względnych przyczyn odwoławczych:

Na podstawie art. 427 § 2 i art. 438 pkt 1 lub 1a k.p.k. (wskazać właściwy punkt) zaskarżonemu wyrokowi zarzucam obrazę przepisów prawa materialnego, w przypadku pkt 1 obrazę prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu (przykładowy, ogólny sposób formułowania zarzutów) [9],

- tj. art. (należy wskazać konkretny przepis) poprzez błędne zastosowanie tego przepisu, przy prawidłowo ustalonym w sprawie stanie faktycznym, polegające na uznaniu, że (należy wskazać sposób uchybienia, naruszenia tego artykułu) oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał ustawowe znamiona wskazanego przestępstwa, określone w dyspozycji powołanego powyżej artykułu, podczas gdy np. w świetle dokonanych przez sąd *meriti* ustaleń oskarżony nie może być podmiotem przypisanego mu czynu, przestępstwo to ma bowiem charakter indywidualny, czyli może zostać popełnione jedynie przez określony krąg wskazanych w nim podmiotów, do którego ten nie należy;
- tj. art. (należy wskazać konkretny przepis) poprzez błędne niezastosowanie tego przepisu, przy prawidłowo ustalonym w sprawie stanie faktycznym, wynikające z (należy wskazać sposób uchybienia, naruszenia tego artykułu) jego błędnej wykładni oraz wadliwej subsumpcji skutkujących uznaniem, że oskarżony swoim zachowaniem nie wyczerpał np. ustawowego znamienia strony przedmiotowej wskazanego przestępstwa określającego czynność sprawczą w postaci (należy wskazać postać tej czynności określoną w dyspozycji powołanego artykułu), podczas gdy w świetle dokonanych przez sąd *meriti* ustaleń w jego zachowaniu (należy wskazać to zachowanie) znajdują odzwierciedlenie okoliczności stanowiące desygnat tego znamienia, lub odwrotnie;
- tj. art. (należy wskazać konkretny przepis) np. poprzez nieorzeczenie obligatoryjnego środka karnego (należy wskazać jakiego), lub określenie jego rozmiaru bądź treści sprzecznie z przepisami prawa, czy nieorzeczenie obligatoryjnego przepadku, podobnie jak obligatoryjnego dozoru.

Na podstawie art. 427 § 2 i art. 438 pkt 2 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucam obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia (przykładowy, ogólny sposób formułowania zarzutów) [10],

- tj. art. (należy wskazać oznaczenie artykułu, którego obraży dokonał sąd) poprzez (należy wskazać, na czym to uchybienie polegało), podczas gdy (należy przedstawić, jak powinno wyglądać procedowanie sądu zgodne z tym przepisem), co skutkowało (należy wskazać negatywne konsekwencje takiego działania oraz jego relewantność w stosunku do treści wyroku);
- tj. np. art. 182 § 1 k.p.k. poprzez (należy wskazać sposób uchybienia, naruszenia tego artykułu) jego wadliwe zastosowanie i pouczenie (należy wskazać dane świadka) bezpośredniego świadka zdarzenia będącego przedmiotem niniejszego postępowania o wynikającym z niego prawie do odmowy składania zeznań w przedmiotowej sprawie, w sytuacji niezaistnienia okoliczności objętej wskazanym przepisem (należy wskazać, jak powinno być), bowiem osobą najbliższą jest dla oskarżonego jedynie osoba aktualnie pozostająca we wspólnym pożyciu, a nie były konkubent, do którego nie odnosi się też § 2 art. 182 k.p.k. (należy wskazać negatywne konsekwencje i możliwy wpływ na treść rozstrzygnięcia), co wobec skorzystania przez niego z prawa, o jakim został uprzedzony, doprowadziło do sprzecznego z warunkami tego artykułu wyeliminowania jego depozycji z materiału dowodowego, wykluczyło *a priori* możliwości wykorzystania tego osobowego źródła dowodowego do próby wyeliminowania wątpliwości, jakie sąd powziął, i w konsekwencji rozstrzygnięcia ich na korzyść oskarżonego, skutkującego niezasadnym jego uniewinnieniem, bądź wykluczyło *a priori* możliwość wykorzystania tego osobowego źródła dowodowego do potwierdzenia okoliczności podawanych w wyjaśnieniach oskarżonego lub weryfikacji wersji zdarzeń przez niego podawanej, a tym samym skutkowało uznaniem depozycji wskazanego za niewiarygodne wobec braku potwierdzenia w innych dowodach i sprzeczności z zeznaniami jedynego w sprawie świadka – pokrzywdzonego (należy wskazać dane świadka), w konsekwencji skutkując niezasadnym uznaniem go za winnego przypisanego mu czynu i tym samym mogło mieć wpływ na treść wyroku;
- tj. art. 410 k.p.k. poprzez (należy wskazać sposób uchybienia, naruszenia tego artykułu) poddanie karnoprawnemu wartościowaniu i uczynienie podstawą faktyczną wyroku zeznań bezpośredniego świadka zdarzenia stanowiącego istotę przypisanego oskarżonemu czynu, co istotne, którego protokół depozycji z innej sprawy załączono dopiero na etapie postępowania sądowego wraz z wnioskiem dowodowym strony (wskazać której) o posłuchanie wskazanej osoby w charakterze świadka (wskazać dane osoby), pomimo ich nieujawnienia w toku rozprawy głównej w żadnej z dwóch możliwych w świetle aktualnie obowiązujących przepisów Kodeksu postępowania karnego form, czy to odczytania (art. 391 § 1 k.p.k.), czy bez odczytania (art. 405 § 2 i 3 pkt 2 k.p.k.), gdyż wobec braku możliwości doręczenia wnioskowanej do przesłuchania osobie wezwania, nie stawiała się ona bezpośrednio przed sądem, przez co nie została przesłuchana w charakterze świadka, nie odczytano też jej zeznań z załączonego do akt protokołu w trybie art. 391

- § 1 k.p.k., przy tym w sytuacji sprzeciwu strony przeciwnej wobec tego wniosku dowodowego i braku w tym zakresie postanowienia o jego uwzględnieniu (art. 368 § 1 k.p.k.), depozycje te nie zostały również ujawnione *ex lege* z chwilą zamknięcia przewodu sądowego, zatem w istocie w sytuacji procesowej braku zgodnego z prawem wprowadzenia tego dowodu do materiału dowodowego będącej przedmiotem rozpoznania sprawy, co miało wpływ na treść wyroku, bowiem to one, przy braku innych istotnych dowodów, posłużyły w głównej, zasadniczej mierze do ustalenia stanu faktycznego sprawy, zwłaszcza przebiegu inkryminowanego zdarzenia, czy poprzez nieuwzględnienie, zupełne pominięcie zeznań świadka (wskazać dane świadka), czego niepodważalnie dowodzi brak odniesienia do nich, ich karnoprawnego wartościowania, co wobec zignorowania wynikających z jego depozycji okoliczności (należy wskazać jakich) mogło skutkować błędnym ustaleniem stanu faktycznego w sprawie w zakresie braku sprawstwa oskarżonego, czy odwrotnie, i tym samym mogło mieć wpływ na treść wyroku;
- tj. art. 170 § 1 pkt od 1 do 6 (wskazać właściwy) k.p.k. poprzez (należy wskazać sposób uchybienia, naruszenia tego artykułu) bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego (wskazać wniosek) np. o przesłuchanie w charakterze świadka (wskazać dane osobowe) lub o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego (ponowienie dowodu z opinii wymaga zaistnienia warunków z art. 201 k.p.k., zatem wówczas zarzut powinien dotyczyć naruszenia właśnie tego przepisu) na okoliczność (wskazać okoliczności, na jakie miał być dopuszczony dowód) z zaznaczeniem, że są one istotne dla meritum sprawy, pomimo braku wskazanej w tym przepisie przesłanki (odnieść się do podstawy oddalenia wniosku – jej braku, np. wskazać, że dowód da się przeprowadzić, czy dlaczego jest przydatny dla stwierdzenia danej okoliczności, czy że nie zmierzał do przedłużenia postępowania), co wykluczyło *a priori* możliwości wykorzystania tego osobowego źródła dowodowego do weryfikacji np. okoliczności wynikającej z zeznań świadków (wskazać dane świadków), której zaistnienie oskarżony w złożonych wyjaśnieniach neguje, czy wykazania, iż oskarżony nie mógł z tej odległości usłyszeć pokrzywdzonego z uwagi na wadę słuchu, w konsekwencji skutkując niezasadnym uznaniem go za winnego przypisanego mu czynu i tym samym mogło mieć wpływ na treść wyroku;
 - tj. art. 7 k.p.k. polegającą na (należy wskazać na czym polegało naruszenie) dowolnej, niepozostającej pod ochroną wskazanego przepisu ocenie dowodów i w konsekwencji uznaniu przez sąd *a quo* za nieudowodnione, iż oskarżony (należy wskazać dane oskarżonego) był w chwili popełniania zarzucanego mu czynu na miejscu zdarzenia, co implikowało jego uniewinnieniem, podczas gdy (należy wskazać prawidłowe ustalenie i jego podstawę) z kompleksowej oceny prawidłowo przeprowadzonego dowodu z depozycji świadka (należy podać dane świadka), przy tym dokonanej na tle całokształtu pozostałego, całościowo zebranego i właściwie przeprowadzonego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności w połączeniu z okolicznościami wynikającymi z informacji uzyskanej np. z Zarządu Transportu Miejskiego, wynika przeciwnie niż przyjął to sąd *meriti*, dowolnie w tych warunkach, sprzecznie z jednoznaczną i niebudzącą żadnych

racjonalnych wątpliwości wymową wskazanych, tworzących logiczną całość dowodów, w szczególności nie obdarzając tego osobowego źródła dowodowego walorem wiarygodności, iż wskazany świadek mógł, jak konsekwentnie i stanowczo w tym zakresie zeznał, widzieć oskarżonego na miejscu zdarzenia, gdyż dojazd z niego do domu świadka, gdzie na pewno był 20 minut później, czego w dokonanych ustaleniach nie neguje sam sąd I instancji, zajmuje jedynie 15 minut, co wobec treści wyroku mogło mieć wpływ na jego treść.

Na podstawie art. 427 § 2 i art. 438 pkt 3 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucam błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść (przykładowy, ogólny sposób formułowania zarzutów) [11],

- polegający na (należy wskazać błędne ustalenie, jego podstawę, na czym ono polegało, jaki wpływ wywarło na wyrok), podczas gdy (należy wskazać prawidłowe ustalenia oraz ich podstawę faktyczną);
- polegający na błędnym ustaleniu (podać, co zostało sprzecznie ustalone oraz co wynika z dowodów i jakich), czy nieustaleniu, bądź zniekształconym ustaleniu, na podstawie prawidłowo przeprowadzanego i zasadnie ocenionego jako wiarygodny dowód np. z zeznań świadka (należy podać dane świadka), określonej istotnej dla przedmiotu sprawy okoliczności (podać jakiej), podczas gdy z analizy depozycji wskazanego to nie wynika, czy wynika coś przeciwnego (podać co), czy na pominięciu jakiegoś faktu wynikającego z określonego dowodu, co biorąc pod uwagę, iż oskarżony został uniewinniony lub odwrotnie, mogło mieć wpływ na treść wyroku.

Na podstawie art. 427 § 2 i art. 438 pkt 4 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucam rażącą niewspółmierność kary czy środka karnego, nawiązki lub niesłuszne zastosowanie albo niezastosowanie środka zabezpieczającego, czy przepadku lub innego środka (przykładowy, ogólny sposób formułowania zarzutów) [12],

- polegającą na wymierzeniu (należy wskazać wymiar kary) kary pozbawienia wolności, czyli w górnych granicach ustawowego zagrożenia za przypisane oskarżonemu przestępstwo, co jest wynikiem (przykładowo): nienadania przez sąd *meriti* właściwego znaczenia prawidłowo ustalonym okolicznościom łagodzącym (należy wskazać te okoliczności), bądź pominięcia, jak wskazuje analiza pisemnych motywów orzeczenia, przez sąd I instancji prawidłowo ustalonych okoliczności łagodzących (należy wskazać te okoliczności);
- polegającą na wymierzeniu (należy wskazać wymiar kary) kary pozbawienia wolności bez orzeczenia warunkowego zawieszenia jej wykonania wobec braku przesłanek dających podstawę do przyjęcia względem oskarżonego pozytywnej prognozy kryminologicznej, co jak wskazuje analiza pisemnych motywów orzeczenia, jest wynikiem błędnej oceny dokonanej w tym zakresie przez sąd *meriti*, podczas gdy prawidłowo ustalone okoliczności stanu faktycznego, takie jak (należy wskazać te okoliczności), oceniane przez pryzmat art. 69 § 1 i 2 k.k. i wskazanych tam podstaw zastosowania tej instytucji, implikują przyjęcie wniosku przeciwnego;

- polegającą na wymierzeniu (należy wskazać wymiar kary) kary pozbawienia wolności, czyli rażąco surowej, z pominięciem, czy bez nadania właściwej rangi dyrektywie wynikającej z art. 54 § 1 k.k., która to dyrektywa nie tylko powinna być brana pod uwagę, ale której ustawodawca dał wyraźne pierwszeństwo przy wymiarze kary sprawcy młodocianemu, którym w świetle art. 115 § 10 k.k. jest oskarżony, a która wymaga wobec kary, ze względu na szczególne warunki i właściwości takiego sprawcy, przede wszystkim uwzględnienia i w założeniu zrealizowania, w ramach priorytetu prewencji indywidualnej, efektu wychowawczego, które to oddziaływanie zostało wykluczone właśnie z uwagi na wysokość wymierzonej kary i immanentnie z nią związany zbyt długi okres izolacji więziennej niosący za sobą skutek przeciwny, czyli ryzyko pogłębienia procesu demoralizacji młodocianego, wskazujący na nadanie zbytniego znaczenia zapobiegawczym celom sankcji, bez przypisania odpowiedniej rangi ustalonym przecież przez sąd okolicznościom takim jak fakt, iż oskarżony jest osobą niemającą jeszcze w pełni ukształtowanej osobowości, rozpoczynającą dopiero adaptację społeczną, z niezupełnie utrwalonym systemem przyjętych powszechnie wartości, ze słabiej rozwiniętym systemem kontroli zachowań, a więc większą skłonnością do tych impulsywnych, popędowych, z niestabilizowaną sytuacją życiową, w konsekwencji jest bardziej narażony na negatywne wpływy zewnętrzne, z drugiej zaś strony bardziej podatny na resocjalizację, czego sąd *meriti* wbrew obowiązкови zupełnie nie rozważył, nie poddał analizie, w istocie pomijając tę kwestię, na co wskazuje analiza pisemnych motywów wyroku;
- polegającą na niesłusznym niezastosowaniu środka karnego (należy wskazać, o jaki środek karny chodzi oraz wykazać *in concreto* zasadność jego zastosowania, podać z czego ona wynika) w postaci nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z oskarżycielką posiłkową z art. 41a § 1 k.k., gdy przy uwzględnieniu ustaleń faktycznych, skali i natężenia podejmowanych przez oskarżonego wobec pokrzywdzonej czynności wykonawczych w ramach przypisanego mu przestępstwa kwalifikowanego z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., w tym wielokrotnie powtarzanych form znęcania się nie tylko psychicznego, ale zwłaszcza fizycznego, ich czasookresu oraz zachowania oskarżonego po popełnieniu tego przestępstwa, w istocie złożeniu przez pokrzywdzoną zeznań w toku rozprawy głównej, tj. wypowiedzianych różnorodnych gróźb, w tym ciężkiego uszkodzenia ciała, skutkującego nie tylko wszczęciem, ale i skierowaniem przeciwko niemu kolejnego postępowania przygotowawczego, orzeczenie tego środka jawi się nie tylko jako zasadne, ale i w realiach sprawy konieczne.

W przypadku bezwzględnych przyczyn odwoławczych:

na podstawie art. 427 § 2 i art. 439 § 1 pkt (w zależności od zaistniałego w rzeczywistości uchybienia pkt od 1 do 11) k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucam (należy opisać uchybienie odpowiadające treści jednego lub kilku punktów § 1 wskazanego artykułu) [13].

Mając na względzie powyższy zarzut (zarzuty), na podstawie art. 427 § 1, art. 437 § 1 i 2 k.p.k.,

wnoszę o [14]:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości (części) poprzez (należy wskazać, jakiej zmiany żąda skarżący)

lub o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie (należy wskazać, jakiej zmiany żąda skarżący),

lub o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w całości (części) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji (w trybie przyspieszonym prokuratorowi celem przeprowadzenia postępowania przygotowawczego na zasadach ogólnych, art. 517i k.p.k.),

lub o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania,

lub o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części.

UZASADNIENIE [15]

(treść uzasadnienia)

Uzasadnienie powinno zawierać część historyczną, formalną, wskazującą treść zapadłego wyroku, może to być ograniczone i dostosowane do zakresu podmiotowego i przedmiotowego zaskarżenia, który należy wskazać. W sytuacji zasadności wynikającej z podnoszonych zarzutów można również przytoczyć treść zarzutu czy zarzutów z aktu oskarżenia. W dalszej kolejności pisemne motywy skargi apelacyjnej powinny zawierać część merytoryczną, w której należy przedstawić argumentację mającą wykazać zasadność sformułowanych zarzutów. Nadto, w świetle treści art. 438 pkt 1a k.p.k., podnosząc zarzut obrazy prawa materialnego w zakresie innym niż dotyczący kwalifikacji prawnej, należy wykazać, że błędna jest nie tylko podstawa prawna orzeczenia, ale i samo rozstrzygnięcie w istocie nie odpowiada prawu. W przypadku zaś zarzutów opartych na obrazie przepisów postępowania – art. 438 pkt 2 k.p.k. i błędzie w ustaleniach faktycznych – art. 438 pkt 3 k.p.k. także to, że uchybienia te mogły mieć lub miały wpływ na treść wyroku. Ostatnia część to część końcowa, która powinna zawierać odniesienie do wniosków odwoławczych i je uzasadniać.

podpis wnoszącego

(adwokat, radca prawny – imię i nazwisko)

Załączniki:

Odpis (odpisy) apelacji [16]

Objaśnienia

[1] Zgodnie z art. 445 k.p.k. termin do wniesienia apelacji wynosi 14 dni, wyjątek dotyczy postępowania przyspieszonego, w którym termin ten wynosi 7 dni (art. 517h § 3 k.p.k.) i biegnie w stosunku do każdego uprawnionego od daty doręczenia mu wyroku z uzasadnieniem. Z kolei w świetle art. 122 § 2 k.p.k. jest to termin zawity, czyli nieprzekraczalny, ale przywracany, a skutki procesowe naruszenia przedmiotowego terminu zostały określone przez ustawodawcę w § 1 wskazanego przepisu. Uchybienie zatem temu terminowi, jak i każdemu innemu zawitemu terminowi wskazującemu czas na dokonanie określonej czynności, której adresatem nie są przecież organy, lecz strony, powoduje, iż czynność ta jest bezskuteczna. Powyższe implikuje w postępowaniu apelacyjnym, którego początek rozpoczyna bieg jeszcze w sądzie I instancji, wydaniem przez prezesa tego sądu lub przewodniczącego wydziału – do których obowiązków należy w pierwszym jego etapie badanie warunków skutecznego wniesienia tego środka odwoławczego – na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. zarządzenia o odmowie jego przyjęcia właśnie jako wniesionego po terminie. Na tę decyzję przysługuje zażalenie do sądu II instancji. Należy też pamiętać, że mimo iż warunkiem otwierającym drogę do wniesienia apelacji jest wynikający z art. 422 § 1 k.p.k. wymóg złożenia w terminie 7 dni od ogłoszenia wyroku (wyjątek art. 422 § 2a k.p.k., który wiąże rozpoczęcie biegu wskazanego terminu z momentem doręczenia wyroku) wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie jego uzasadnienia, to jednak wniesienie tzw. apelacji wprost, czyli z pominięciem powyższego, nie spowoduje, że nie będzie ona podlegać rozpoznaniu, a niejako dodatkowo wywoła skutki właściwe dla wniosku (art. 445 § 2 k.p.k.). Przy tym apelacja taka będzie mogła zostać uzupełniona w ustawowym terminie do jej wniesienia. Jak wyżej już wskazano, termin do wniesienia apelacji może jednak zostać przywrócony, ale jedynie wówczas, gdy łącznie zostaną spełnione następujące warunki:

- 1) osoba, która mu uchybiła, złoży stosowny wniosek i wykaże w nim, że nastąpiło to z przyczyn niezależnych od niej, czyli takich, na które nie miała żadnego wpływu,
- 2) wniosek taki złoży w terminie 7 dni od ustania przeszkody, która spowodowała, że nie dotrzymała ona terminu, o którego przywrócenie wnosi, oraz
- 3) dopełni jednocześnie czynności, która miała być wykonana w terminie (art. 126 § 1 k.p.k.).

Orzeka o tym postanowieniem organ, przed którym należało dokonać czynności, której terminowi się uchybiło, a na decyzję negatywną w tym zakresie przysługuje zażalenie.

Zgodnie zaś z przyjętymi przez ustawodawcę zasadami obliczania terminów wynikającymi z art. 123 k.p.k., a odnoszącymi się do terminu oznaczonego w dniach, jak wynika z § 1 wskazanego przepisu do biegu terminu nie wlicza się dnia, od którego liczy się dany termin, natomiast jak wynika z jego § 3, jeżeli koniec terminu przypada na dzień uznany przez ustawodawcę za dzień wolny od pracy lub sobotę, czynność można wykonać następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą. Ta ostatnia

w zakresie skutków upływu terminu została bowiem zrównana z dniem uznanym przez ustawę za dzień wolny od pracy. Natomiast dni ustawowo wolne od pracy określa ustawa z 18.01.1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1920).

[2] Apelacja jest środkiem odwoławczym bezwzględnie dewolutywnym, co oznacza, że sprawa musi być przekazana do rozpoznania sądowi odwoławczemu, który tym samym powinien być jej adresatem. Co do zasady zgodnie z art. 25 § 3 i art. 26 k.p.k. w przypadku zaskarżenia wyroków wydanych przez sądy rejonowe właściwy będzie sąd okręgowy, a w odniesieniu do wyroków wydanych przez sądy okręgowe właściwy będzie sąd apelacyjny.

[3] Zgodnie z art. 428 § 1 k.p.k. apelację, mimo że powinna być skierowana do sądu odwoławczego, wnosi się jednak do sądu I instancji, który wydał zaskarżony wyrok, co wynika z faktu, iż w toku postępowania apelacyjnego można wyróżnić dwa jego stadia. Pierwsze z nich przebiega właśnie przed sądem *a quo* i jest związane w pierwszej fazie z badaniem spełnienia warunków skuteczności jej wniesienia, a następnie, w przypadku braku podstaw w świetle art. 429 § 1 k.p.k. do wydania decyzji o odmowie jej przyjęcia, z wykonaniem czynności niezbędnych, stosownie do art. 448 k.p.k., przed przekazaniem akt sprawy z apelacją sądowi II instancji. Z kolei z art. 118 § 3 k.p.k. wynika, iż w przypadku skierowania środka odwoławczego błędnie do niewłaściwego organu, organ ten ma obowiązek przekazania go do sądu właściwego. Wówczas, dokonując oceny, czy taka apelacja została złożona w terminie, bierze się pod uwagę datę jej wpływu do organu niewłaściwego. Analogicznie do § 1 i 2 art. 118 k.p.k. nie wywołuje dla wnoszącego negatywnych konsekwencji błędne oznaczenie apelacji, bowiem zgodnie z zasadą *falsa demonstratio non nocet* nie pozbawia znaczenia prawnego czynności procesowej jej niewłaściwe oznaczenie, gdyż ocena tego musi być dokonana przez pryzmat treści merytorycznej złożonego oświadczenia (zasada racjonalnego formalizmu). Ze wskazanego na wstępie artykułu wynika jeszcze jeden warunek konieczny dla skutecznego wniesienia apelacji, a mianowicie to, że powinna ona mieć formę pisemną. Konsekwencją powyższego jest to, że nie wywołuje skutku procesowego w postaci wniesienia środka odwoławczego oświadczenie procesowe strony, przesłane w formie dokumentu elektronicznego, zgodnie z wymogami ustawy z 5.09.2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1797), albowiem ani w procedurze wykroczeniowej, ani w procedurze karnej taka forma czynności procesowej nie jest przewidziana (zob. postanowienie SN z 26.03.2009 r., I KZP 39/08, LEX nr 486176). Należy podzielić stanowisko prezentowane przez D. Świeckiego, że w takim przypadku brak jest podstaw do wzywania składającego w trybie art. 120 § 1 k.p.k. do uzupełnienia braków formalnych środka odwoławczego złożonego właśnie w tej formie, gdyż przepis ten ma zastosowanie tylko do pism procesowych. Inna forma niż przewidziana w przepisach procedury karnej nie może zatem zostać uznana za wniesienie skargi apelacyjnej (zob. D. Świecki, *Bezpośredniość czy pośredniość w polskim procesie karnym*, Warszawa 2013, s. 135–136). W świetle powyższego należy natomiast uznać, że środek odwoławczy może być wniesiony za pomocą telefaksu, jednak skuteczność

tego pisma procesowego warunkuje uzupełnienie wymogu formalnego polegającego na złożeniu na nim własnoręcznego podpisu przez wnoszącego środek (zob. uchwała SN z 20.12.2006 r., I KZP 29/06, LEX nr 204974).

[4] Zgodnie z art. 119 § 1 pkt 2 k.p.k. do warunków formalnych apelacji wynikających z warunków ogólnych, jakim powinno odpowiadać każde pismo procesowe, należy też obowiązek oznaczenia wnoszącego i podania jego adresu wraz z danymi strony, którą reprezentuje, w imieniu oraz na rzecz której wnosi przedmiotowy środek odwoławczy.

[5] Analogicznie do poprzedniego punktu, wymóg oznaczenia sprawy, której apelacja dotyczy, wynika również z ogólnych warunków formalnych pism procesowych, które zgodnie z art. 119 § 1 pkt 1 k.p.k. powinny zawierać takie wskazanie. Należy więc w tym miejscu podać nie tylko sygnaturę akt, lecz także dane personalne oskarżonego, zarzucany mu czyn i jego kwalifikację prawną, gdyż to on jest podmiotem sprawy, a jej przedmiotem, czyli meritem, jest nic innego, jak kwestia jego odpowiedzialności za konkretnie zarzucany mu czyn.

[6] Co do zasady termin do zaskarżenia wyroku biegnie dla każdego uprawnionego, od daty doręczenia mu wyroku z uzasadnieniem (art. 445 § 1 k.p.k.). Wniosek w tym przedmiocie może przy tym złożyć samodzielnie zarówno strona, jak i jej obrońca czy pełnomocnik. W przypadku jednak złożenia go tylko przez stronę ustawa obliguje do jego doręczenia także jej przedstawicielowi procesowemu (art. 140 k.p.k.). Gdy zaś w takim układzie będziemy mieć do czynienia z sytuacją doręczenia w różnych datach, termin do wniesienia apelacji zarówno dla samej strony, jak i jej przedstawiciela procesowego biegnie od daty późniejszego doręczenia. Należy pamiętać, iż w przypadku wyznaczenia obrońcy czy pełnomocnika z urzędu dla podmiotu uprawnionego do złożenia apelacji, już po wydaniu wyroku, 14-dniowy termin do jej wniesienia liczy się od dnia otrzymania zawiadomienia w tym przedmiocie z sądu, które powinno być doręczone wraz z odpisem wyroku i jego pisemnym uzasadnieniem (art. 127a § 2 k.p.k.). Natomiast w przypadku pełnomocnictwa z wyboru udzielonego dopiero na tym etapie, w istocie po upływie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie pisemnych motywów orzeczenia, skarga apelacyjna powinna być wywiedziona w terminie liczonym od doręczenia wyroku z uzasadnieniem stronie, która sama złożyła w terminie wniosek. Z kolei w sytuacji procesowej, gdy sama strona nie złożyła wniosku o uzasadnienie, a czynności tej dokonali jedynie jej przedstawiciele procesowi, termin do wniesienia apelacji jest liczony oddzielnie dla każdego z nich od daty doręczenia im wyroku z uzasadnieniem. Gdy wniosek złożył obrońca lub pełnomocnik, to odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręcza się tylko przedstawicielowi procesowemu strony, co jednak otwiera, w tym terminie, drogę do wniesienia apelacji także przez samą stronę (art. 423 § 2 k.p.k.). Należy bowiem podzielić stanowisko Sądu Najwyższego, że wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku, złożony na podstawie art. 422 § 1 k.p.k. przez obrońcę oskarżonego, zobowiązuje sąd do doręczenia odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem na podstawie art. 423 § 2 k.p.k. temu obrońcy,

chyba że z treści wniosku lub z innych okoliczności ujawnionych w sprawie wynika, iż odpis ten powinien być doręczony również albo wyłącznie oskarżonemu, ewentualnie także innemu obrońcy (zob. uchwała SN z 9.06.2006 r., I KZP 10/06, OSNWK 2006/7–8, poz. 65). Ponadto, jeżeli po doręczeniu przedstawicielowi procesowemu strony wyroku z uzasadnieniem został przez nią wyznaczony inny przedstawiciel obok lub zamiast dotychczasowego, to aby skutecznie wniósł on apelację, musi to uczynić w terminie biegnącym na skutek złożonego już wniosku. Warunkiem wniesienia apelacji jest uprzednie złożenie pisemnego wniosku, w ustawowym, co do zasady 7-dniowym, w postępowaniu przyśpieszonym 3-dniowym, terminie od ogłoszenia wyroku, bez znaczenia, czy został on wydany na rozprawie, czy na posiedzeniu, o doręczenie jego uzasadnienia (art. 422 § 1 i art. 517h § 1 k.p.k.). Pamiętać więc trzeba, że wniosek taki złożony przed ogłoszeniem wyroku, tak jak po terminie, jest nieskuteczny (zob. postanowienie SN z 19.09.2012 r., V KZ 54/12, LEX nr 1220996). W świetle art. 444 § 1 k.p.k. przedmiotem zaskarżenia środkiem odwoławczym w postaci apelacji może być jedynie orzeczenie wydane w formie wyroku. Zatem *a contrario* nie przysługuje ona od postanowień. Zgodnie jednak ze stanowiskiem Sądu Najwyższego w przypadku, gdy sąd błędnie zamiast wyroku wydał postanowienie w kwestii, która powinna być rozstrzygnięta wyrokiem, wówczas decyduje o tym nie forma, lecz materialna istota i znaczenie procesowe. Bierze się zatem pod uwagę to, w jakiej formie stosownie do przepisów obowiązujących w tym zakresie dana decyzja powinna być podjęta, i do tego dostosowuje się postać środka odwoławczego (zob. uchwała SN z 30.06.1971 r., VI KZP 23/71, OSNWK 1971/10, poz. 148). W sytuacji przeciwnej, gdy skarżący dostosuje jednak formę tego środka do formy rozstrzygnięcia, i tak należy uznać, iż pozostanie to irrelevantne dla skuteczności zaskarżenia. Należy bowiem pamiętać zarówno o tym, że strona nie może ponosić negatywnych konsekwencji wynikających ze sprzecznego z przepisami postępowania sądu, jak i o tym, o czym już wyżej była mowa, że stosownie do art. 118 § 2 k.p.k. niewłaściwe oznaczenie czynności procesowej, a zwłaszcza środka zaskarżenia, nie pozbawia go znaczenia prawnego.

[7] Zgodnie z art. 425 § 2 k.p.k. orzeczenie można zaskarżyć w całości lub części. Można też zaskarżyć brak określonego rozstrzygnięcia, tzw. rozstrzygnięcie negatywne, np. w przedmiocie środka karnego czy środka kompensacyjnego. Inaczej przedstawia się sytuacja, gdy w sprawie wieloosobowej czy wieloczynowej sąd nie orzeknie co do jednego z oskarżonych bądź jednego z czynów objętych aktem oskarżenia, gdyż wówczas nie może to być przedmiotem zaskarżenia wobec braku tzw. substratu zaskarżenia. W tej sytuacji sąd I instancji, aby naprawić ten błąd, musi rozpoznać sprawę co do tego oskarżonego lub tego czynu, inaczej doszłoby do naruszenia zasady dwuinstancyjności. Przedmiotem zaskarżenia może być również samo uzasadnienie orzeczenia. Jednakże w sytuacji, gdy nie wniesiono apelacji od wyroku, jego uzasadnienie, niebędące przecież orzeczeniem, a stanowiące jedynie pisemną wypowiedź o charakterze sprawozdawczym, przedstawiającą przyczyny wydania rozstrzygnięcia, zaskarżone może być zażaleniem. Po jego rozpoznaniu sąd odwoławczy wydaje postanowienie, w którym orzeka o utrzymaniu w mocy lub zmianie zaskarżonego uzasadnienia. W takim wypadku nie

jest możliwe jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ustawodawca przesądził przy tym, iż do zaskarżania pisemnych motywów wyroku mają odpowiednie zastosowanie jedynie względne przyczyny odwoławcze z art. 438 k.p.k. oraz bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 440 k.p.k. Kwestię tę aktualnie normuje art. 443a k.p.k. Natomiast zgodnie z art. 427 § 1 k.p.k. skarżący w wywiedzionej apelacji obowiązany jest wskazać zaskarżone rozstrzygnięcie. W praktyce chodzi o wskazanie zakresu zaskarżenia, czyli tych elementów wyroku albo ich braku, przeciwko którym kierowana jest skarga apelacyjna. W świetle powyższego skarżący może więc kwestionować cały wyrok (zaskarżenie w całości) lub tylko niektóre elementy wyroku (zaskarżenie w części). W sprawach złożonych podmiotowo można przy tym zaskarżyć wyrok co do niektórych tylko oskarżonych (zakres podmiotowy), a w sprawach wieloczynowych tylko w zakresie niektórych czynów, nadto w ramach poszczególnych czynów, odwołać się można jedynie do niektórych rozstrzygnięć ich dotyczących (zakres przedmiotowy). Tak więc w sprawie, w której występuje więcej niż jeden oskarżony, gdzie mamy do czynienia z sytuacją wielości zarzucanych im czynów, wskazać należy, w stosunku do którego z nich wnoszona jest apelacja (zakres podmiotowy), następnie czyny, co do których kwestionowane są rozstrzygnięcia oraz zakres zaskarżenia co do poszczególnych z tych czynów, to znaczy, które rozstrzygnięcia odnoszące się do danego czynu są skarżone, wszystkie czy tylko część (zakres przedmiotowy). Pociąga to za sobą istotne konsekwencje, bowiem w wypadku braku innych apelacji, w niezaskarżonym zakresie, wyrok staje się prawomocny. Zakres zaskarżenia jest więc jednym z elementów wyznaczających granice środka odwoławczego, który z kolei determinuje granice kontroli odwoławczej i tym samym zakres orzekania sądu odwoławczego. Skarżący powinien przy tym pamiętać o modyfikacji wyznaczonych przez wniesioną przez niego apelację granic kontroli odwoławczej poprzez zawarte w art. 447 § 1–3 k.p.k. domniemania prawne, czyli o *ex lege* rozszerzeniu zakresu przedmiotowego zaskarżenia, oczywiście w wypadku wniesienia jej na korzyść oskarżonego. I tak apelację co do winy uważa się za zwróconą przeciwko całości wyroku, co do kary – za zwróconą przeciwko całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych, a co do środka karnego, środka kompensacyjnego albo przepadku – za zwróconą odpowiednio przeciwko całości rozstrzygnięcia o środkach karnych albo kompensacyjnych albo o przepadku. Zatem pojęcie zaskarżenia „w części” w odniesieniu do wyroku należy wówczas dekodować przez pryzmat art. 447 § 1–3 k.p.k. Z częściowym zaskarżeniem mamy więc *de facto* do czynienia, gdy nie jest kwestionowana wina, a jedynie inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku. Przywołany artykuł wskazuje bowiem części, w jakich może zostać zaskarżony wyrok skazujący czy warunkowo umarzający postępowanie. Wyrok uniewinniający z uwagi na to, że zawiera tylko jedno rozstrzygnięcie co do przedmiotu procesu, nie zawiera innych rozstrzygnięć stanowiących konsekwencję przypisania sprawstwa i winy, w istocie może zostać zaskarżony jedynie w całości. Z kolei zakres zaskarżenia wyroku umarzającego zależy od liczby zawartych w nim rozstrzygnięć, gdyż poza decyzją o umorzeniu może zawierać rozstrzygnięcie co do środka zabezpieczającego. Poza tak wyznaczone ramy zaskarżenia sąd odwoławczy może wyjść jedynie w wypadkach szczególnych wskazanych w ustawie, gdy chodzi o wyjście poza zakres przedmiotowy w art. 439,

440 i 455 k.p.k., w przypadku zaś wyjścia poza zakres podmiotowy w art. 435 k.p.k., czyli w przypadku zaistnienia wskazanych w tych przepisach podstaw do orzekania poza granicami zarzutów. W sytuacji zaś zaskarżenia braku w wyroku określonego rozstrzygnięcia, tzw. rozstrzygnięcie niewysłowione w orzeczeniu, zakres zaskarżenia wyznacza się właśnie poprzez jego wskazanie. Inaczej przedstawia się kwestia kierunku zaskarżania, czyli wskazania, czy wyrok został zaskarżony na korzyść, czy na niekorzyść oskarżonego. Biorąc bowiem pod uwagę fakt, iż kierunek ten to nic innego jak stosunek wniesionego środka odwoławczego do interesów oskarżonego, należy uznać, że w rzeczywistości zależy on więc od podmiotu go wnoszącego. Z uwagi na to, iż stosownie do art. 425 § 3 k.p.k. odwołujący się musi mieć interes prawny w zaskarżeniu orzeczenia, czyli tzw. *gravamen*, to może on skarżyć jedynie rozstrzygnięcia lub ustalenia naruszające jego prawa lub szkodzące jego interesom. Kierunek zaskarżenia determinowany jest więc jego podmiotowością. Zatem kierunek ten wynika z jego funkcji procesowej. Implikuje to tym, że oskarżyciele: posiłkowy uboczny i subsydiarny, oskarżyciel prywatny i pokrzywdzony oraz ich pełnomocnicy, mogą składać apelacje jedynie na swoją korzyść lub korzyść reprezentowanej strony, czyli na niekorzyść oskarżonego, a ten ostatni i jego obrońca odwrotnie. Powyższe powoduje, iż wskazanie kierunku zaskarżenia nie jest wymogiem formalnym środka odwoławczego. Nie dotyczy to jednak oskarżyciela publicznego, bowiem podmiot ten może wnieść skargę apelacyjną w jednym albo drugim kierunku, bądź w części na korzyść i w części na niekorzyść oskarżonego.

[8] Zgodnie z art. 427 § 2 k.p.k. obowiązek formułowania zarzutów oraz uzasadnienia apelacji został nałożony na tzw. podmioty fachowe, tj. oskarżyciela publicznego, obrońcę i pełnomocnika, które nie mogą ograniczyć się jedynie do wykazania niezadowolenia z zapadłego orzeczenia. Jest to wymóg formalny, któremu uchybienie może pociągnąć za sobą skutek wskazany literalnie w treści art. 120 § 2 *in fine* k.p.k., czyli uznanie środka odwoławczego za bezskuteczny w przypadku jego nieuzupełnienia, po wezwaniu do takiego uzupełnienia, w sposób i na warunkach wskazanych w tym przepisie, czyli m.in. dopiero jednak wtedy, gdy skardze nie można przez to nadać właściwego biegu, czyli gdy z uwagi na wskazane uchybienie nie jest możliwe jej merytoryczne rozpoznanie, co z kolei nastąpi tylko wówczas, gdy na danym podmiocie ciążył ustawowy obowiązek ich sformułowania, którego nie dopełnił. W tym miejscu należy też przytoczyć w omawianym zakresie postanowienie Sądu Najwyższego, z którego wynika pogląd, że jeżeli środek odwoławczy pochodzi od podmiotu kwalifikowanego, a takim jest niewątpliwie adwokat czy radca prawny, to brak sformułowania zarzutów powoduje, że wniesione pismo procesowe obarczone jest brakiem formalnym. W ocenie Sądu Najwyższego jest to uchybienie o charakterze nieusuwalnym. Oznacza to w praktyce, że nie jest możliwe nadanie takiemu pismu dalszego biegu. W takiej konfiguracji procesowej nie jest możliwe odwołanie się do art. 120 § 1 k.p.k. Brak taki zatem nie może zostać konwalidowany przez zastosowanie wezwania do usunięcia (zob. postanowienie SN z 11.01.2021 r., II DIZ 25/21, LEX nr 3114690). Niezależnie, które stanowisko przyjmujemy, waga tego obowiązku oraz konieczność baczenia na prawidłowość budowy podnoszonych zarzutów wynika także z art. 433 k.p.k., w świetle

którego sąd odwoławczy co do zasady bada sprawę w granicach podniesionych zarzutów, jest nimi związany niezależnie od kierunku zaskarżenia, i co należy zaznaczyć, nie tylko w sytuacji, gdy na skarżącym ciążył obowiązek ich sformułowania, ale również gdy niezależnie od tego obowiązku zostały one sformułowane, uwzględniając treść art. 447 § 1–3 k.p.k., a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, 439 § 1, art. 440 i 455 k.p.k. Sąd ma przy tym obowiązek rozważenia wszystkich zarzutów zawartych w środku odwoławczym. Podniesienie zarzutów w apelacji, niezależnie od podmiotu, implikuje też wykluczeniem możliwości ich uzupełniania po upływie terminu do wniesienia apelacji właśnie dlatego, że są one wiążące dla sądu w znaczeniu zakreslania granic zaskarżenia, tym samym granic kontroli odwoławczej, zachodzi wówczas prekluzja w ich formułowaniu. Wyjątek wynika z treści art. 449a § 3 k.p.k. w przypadku uzupełnienia uzasadnienia wyroku, po zwrocie akt w tym celu sądowi *a quo* przez sąd *ad quem*. Wówczas bowiem strona, która wniosła apelację, może ją uzupełnić w terminie 14 dni od doręczenia jej uzupełnionego uzasadnienia. W przypadku innych podmiotów uprawnionych do wniesienia apelacji nie mają one takiego obowiązku. Obowiązek ten ciążył na wszystkich podmiotach po tym jak ustawodawca w zmianach ustalonych przez ustawę z 27.09.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1247 ze zm.), które weszły w życie od 1.07.2015 r., rozszerzył go na wszystkich skarżących. Zostały jednak uchylone ustawą z 11.03.2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 437 ze zm.), które weszły w życie 15.04.2016 r. Uchylenie tego obowiązku, poprzez zwolnienie podmiotów niefachowych z obowiązku formułowania zarzutów, przy pozostawieniu w treści art. 433 § 1 k.p.k. odwołania do treści art. 447 § 1–3 k.p.k., w sytuacji braku ich rzeczywistego podniesienia w apelacji, doprowadziło do tego, że w takim układzie procesowym granice kontroli odwoławczej wyznaczone są jedynie zakresem zaskarżenia, w ramach którego sąd II instancji dokonuje jej pod kątem wszystkich przyczyn odwoławczych z art. 438 k.p.k., czyli jest to powrót do tzw. totalnej kontroli orzeczenia. Ponadto przepisy nie wskazują, jak zarzuty powinny być formułowane i gdzie w środku odwoławczym powinny być umieszczone. W doktrynie podnosi się, iż zarzuty odwoławcze są to twierdzenia apelującego o uchybieniach zamieszczone w skardze odwoławczej (zob. K. Marszał, *Proces karny*, Katowice 1998, s. 424). Oczywiście wskazane jest, aby zarzuty apelacji zostały sformułowane już w *petitum* tej skargi, a nie w jej uzasadnieniu. Nie oznacza to jednak, że zarzuty podniesione w uzasadnieniu apelacji nie podlegają rozpoznaniu oraz że nie ma do nich zastosowania przepis art. 457 § 3 k.p.k. (zob. wyrok SN z 6.02.2007 r., III KK 316/06, LEX nr 231947). Wprawdzie w Kodeksie postępowania karnego nie zostały wyszczególnione przyczyny i podstawy zarzutów, ale można w tej kwestii posłużyć się wskazanymi w art. 438 i 439 k.p.k. przyczynami uchylenia i zmiany zaskarżonego orzeczenia, czyli odpowiednio tzw. względными i bezwzględными przyczynami odwoławczymi. W świetle ich treści, pomimo braku ustawowego katalogu uchybień, podstaw, na podstawie których mogą być formułowane zarzuty, czyli teoretycznie braku ograniczeń w tym przedmiocie, faktycznie prawnie skuteczne mogą być jedynie te, które mieszczą się jednak w zakresie wskazanych w tych przepisach przyczyn reformatoryjnego czy

kasatoryjnego orzekania przez sąd II instancji. W tych tylko wypadkach zaskarżone orzeczenie może być zmienione lub uchylone. Formułując na ich podstawie zarzuty, należy więc najpierw podać podstawę prawną, a następnie wskazać, z jakim *in concreto* uchybieniem mamy do czynienia w sprawie, opisać je syntetycznie, w tym powołać naruszony przepis. Dodatkowo w sytuacji naruszenia przepisów prawa materialnego, o której obecnie mowa w art. 438 pkt 1a k.p.k., zatem nie dotyczącej zakresu kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, oparty na tym uchybieniu zarzut nie może spowodować zmiany wyroku, jeżeli orzeczenie pomimo błędnej podstawy prawnej odpowiada prawu, więc należy odnieść się do tej kwestii w wywiedzionej apelacji. Z kolei w przypadku oparcia zarzutu na względnej przyczynie odwoławczej z art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. skarżący powinien wykazać, że uchybienie to mogło mieć wpływ na treść wyroku, czyli uprawdopodobnić istnienie związku między tym konkretnym uchybieniem a treścią skarżonego orzeczenia. W tym przypadku nie wystarcza bowiem samo istnienie uchybienia, jeżeli nie miało ono negatywnego wpływu na treść wyroku. Natomiast obowiązek ustalenia, czy rzeczywiście doszło do wskazanego błędu, spoczywa na sądzie. Stawiając więcej niż jeden zarzut, należy pamiętać, że każdy z nich powinien dotyczyć innego uchybienia (jedno uchybienie – jeden zarzut) oraz określić ich kolejność, mając na względzie ich znaczenie dla zasadności, a tym samym skuteczności skargi odwoławczej. Kolejność ta powinna więc odzwierciedlać porządek, w jakim zdaniem skarżącego powinny być rozpoznane. W tym aspekcie, w zakresie względnych przyczyn odwoławczych, należy kierować się wskazaniem ustawodawcy wynikającym z kolejności ich wymienienia w przepisie. W przypadku koniunkcji zarzutów opartych na względnych i bezwzględnych przyczynach odwoławczych z uwagi na konsekwencje ich uwzględnienia dla rodzaju rozstrzygnięcia sądu odwoławczego oraz ograniczenia zakresu rozpoznania apelacji (art. 436 k.p.k.) należy w pierwszej kolejności postawić zarzut oparty na bezwzględnej przyczynie odwoławczej. Dopuszcza się również formułowanie zarzutów ewentualnych na wypadek, gdyby instancja odwoławcza nie uwzględniła zarzutu zasadniczego. Co istotne, w apelacji można podnosić zarzuty, które nie stanowiły lub nie mogły stanowić przedmiotu zażalenia (art. 447 § 4 k.p.k.) oraz wskazywać nowe fakty lub dowody (art. 427 § 3 k.p.k.). Ta ostatnia możliwość po zmianach wprowadzonych wskazaną powyżej ustawą z 27.09.2013 r. została ograniczona i obowiązuje nadal tylko w odniesieniu do sytuacji, gdy skarżący nie mógł powołać ich w postępowaniu przed sądem I instancji. W przeciwnym razie, jeśli mógł je wówczas powołać, to nie może tego zrobić w apelacji. W istocie jednak chodzi tu o konsekwencje wynikające z art. 427 § 3 k.p.k., wprowadzającego prekluzję dowodową. Odwołujący się może bowiem wskazywać nowe fakty lub dowody tylko wtedy, jeżeli nie mógł powołać ich w postępowaniu przed sądem I instancji, przy czym brak takiej możliwości to stan obiektywny, w grę mogą wchodzić zarówno przeszkody faktyczne (np. brak wiedzy o dowodzie), jak i przeszkody prawne sprowadzające się do niedostępności dowodu dla odwołującego we wcześniejszej fazie postępowania (np. względne zakazy dowodowe). To skarżący ma obowiązek wykazania, uprawdopodobnienia, że wcześniej nie mógł powołać wnioskowanego dowodu. Jeżeli tego nie zrobi lub sąd, dokonując oceny i kierując się obiektywnymi kryteriami, uzna, iż nie zostało to wykazane, to

w konsekwencji wniosek zostaje oddalony na podstawie art. 170 § 1 pkt 1 k.p.k. wobec niedopuszczalności jego przeprowadzenia. Zatem we wskazanym przepisie ustawodawca wprowadził prekluzję dowodową. Z momentem wydania wyroku skarżący stracił bowiem prawo do powoływania nowych faktów i dowodów. Miało to, wraz z innymi zmianami związanymi z jednoczesnym rozszerzeniem kontrydiktoryjności postępowania, niejako wymusić aktywność dowodową stron przed sądem *a quo*, tym samym zapobiec przenoszeniu jej do instancji odwoławczej. Jednak wraz ze zmianami wprowadzonymi ustawą z 11.03.2016 r., niejako przywracającymi ponownie model postępowania o zwiększonej inkwizycyjności, w którym sąd związany prawdą materialną ma obowiązek przeprowadzania dowodów z urzędu, prekluzja dowodowa, wobec możliwości podniesienia w środku odwoławczym zarzutu obrazu, sprawdzić czy to art. 167, czy art. 366 k.p.k., poprzez nieprzeprowadzenie dowodu przez sąd z urzędu, straciła na znaczeniu. Chcąc to naprawić, z jednej strony wyeliminować bierność stron w zakresie inicjatywy dowodowej przed sądem I instancji, która prowadzi, w przypadku niekorzystanego rozstrzygnięcia, do zarzucania jej sądowi i tym samym aby zapobiec przenoszeniu przez to postępowania dowodowego na etap postępowania przed sądem *ad quem*, z drugiej jednak zabezpieczyć zgodność ustaleń faktycznych z prawdą materialną, ustawodawca w zmianach ustalonych przez ustawę z 19.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1694), które weszły w życie od 5.10.2019 r., dodał § 3a do art. 427 k.p.k. Stanowi on, iż w środku odwoławczym nie można podnosić zarzutu nieprzeprowadzenia dowodu z urzędu. Zakaz ten jednak nie obowiązuje pod warunkiem, że okoliczność, która ma być udowodniona, ma istotne znaczenie dla ustalenia, czy został popełniony czyn zabroniony, czy stanowi on przestępstwo i jakie, czy czyn zabroniony został popełniony w warunkach, o których mowa w art. 64 lub 65 k.k., lub czy zachodzą warunki do orzeczenia pobytu w zakładzie psychiatrycznym na podstawie art. 93g k.k. Nadto nie można, zgodnie z art. 447 § 5 k.p.k., w apelacji, ale od wyroku wydanego w tzw. trybie konsensualnym (art. 343, 343a i 387 k.p.k.), formułować zarzutów opartych na art. 438 pkt 3 i 4 k.p.k., czyli podnosić zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych czy rażącej niewspółmierności kary. Apelacja zawierająca jedynie takie zarzuty jest w świetle powyższego niedopuszczalna z mocy ustawy, co skutkować powinno wydaniem w trybie art. 429 § 1 k.p.k. zarządzenia o odmowie jej przyjęcia. Dodatkowo wskazaną wyżej ustawą z 19.07.2019 r., dodając § 6 do art. 447 k.p.k., ustawodawca wyłączył dopuszczalność apelacji opierającej się na zarzutach, których uwzględnienie mogłoby nastąpić w trybie art. 105 k.p.k., normującego instytucję sprostowania oczywistej omyłki, art. 420 k.p.k., opisującego instytucję uzupełnienia wyroku postanowieniem, i art. 626 k.p.k., normującego instytucję uzupełnienia rozstrzygnięcia o kosztach procesu. W sytuacji wywiedzenia takiej apelacji należy zatem uznać ją jedynie za wniosek o sprostowanie lub uzupełnienie. Z istoty swojej przywołane instytucje pozwalają na skorygowanie we wskazanych zakresach, dotyczących mniej doniosłych kwestii, nawet prawomocnego już wyroku, bez konieczności uruchamiania postępowania instancyjnego, zatem podnoszenie w apelacji tylko takich zarzutów, inicjujących tę czasochłonną procedurę, uznać należy za nieracjonalne, a wprowadzoną zmianę za zasadną.

[9] Należy pamiętać, iż z obrazą przepisów prawa materialnego, stanowiącą tzw. względną przyczynę odwoławczą, mamy do czynienia, po pierwsze, w sytuacji błędnej interpretacji tego prawa, wynikającej z niezachowania reguł obowiązujących w tym aspekcie, zasad interpretacji, wykładni przepisów prawa, językowej, czyli gramatycznej, systemowej i funkcjonalnej; po drugie, gdy nie było podstaw do zastosowania danego przepisu prawa materialnego (lub niezastosowania), ale jedynie wówczas, gdy dotyczy to przepisu o charakterze nakazującym lub zakazującym jego zastosowanie, czyli stanowczego, gdy jego zastosowanie jest obowiązkowe, nie fakultatywne, oczywiście w sytuacji niekwestionowanej jego wykładni (zob. wyrok SA w Poznaniu z 23.12.2021 r., II AKa 148/21, LEX nr 3307793). Pierwszy z nich, błąd w interpretacji implikuje w następstwie błędem w zastosowaniu prawa, czyli drugim ze wskazanych. Istota opartego na obrazie prawa materialnego zarzutu powinna więc sprowadzać się do kwestionowania oceny prawnej sądu. Może on zostać postawiony tylko w przypadku niekwestionowania podstawy faktycznej orzeczenia, czyli uznania, iż sąd prawidłowo przyjął określone fakty za udowodnione, a inne za nieudowodnione, a zatem mamy z nim do czynienia, gdy do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sąd wadliwie zinterpretował i w konsekwencji zastosował normę prawną lub bezzasadnie jej nie zastosował, bądź gdy zarzut dotyczy zastosowania lub niezastosowania przepisu zobowiązującego sąd do jego bezwzględnego respektowania, przy czym sam przepis nie budzi w tym układzie żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Obrazą prawa materialnego może bowiem być przyczyną zaskarżenia jedynie wtedy, gdy ma ona charakter samoistny. Możliwość podniesienia zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego obok zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych w stosunku do tego samego rozstrzygnięcia istnieje, ale tylko w sytuacji, gdy w jednym zarzucie kwestionujemy te ustalenia, a w drugim niezależnie od pierwszego, pomimo negowania dokonanych przez sąd I instancji ustaleń w sprawie, wskazujemy np. na błędną subsumpcję nawet tak wadliwie ustalonego stanu faktycznego z punktu widzenia przyjętej kwalifikacji prawnej przypisanego mu przestępstwa lub zarzucamy obrazę konkretnego przepisu prawa materialnego, np. art. 60 § 3 k.k. Obrazą prawa polegająca na błędnym zastosowaniu lub niezastosowaniu przepisów prawa materialnego może przy tym dotyczyć wielu aspektów, w tym wadliwej oceny przesłanek odpowiedzialności, wadliwego rozstrzygnięcia w przedmiocie konstrukcji prawnych, takich jak czyn ciągły, ciąg przestępstw, nadzwyczajnego obostrzenia bądź złagodzenia kary, naruszenia przepisów w zakresie środków reakcji karnej, sankcji karnej, jak i kwalifikacji prawnej czynu. W tym ostatnim wypadku chodzi o sytuację nieprawidłowej subsumpcji ustalonego prawidłowo stanu faktycznego. Bezsprzecznie z uwagi na to, że kwalifikacja prawna czynu statuuje podstawę prawną odpowiedzialności karnej oskarżonego za przypisany mu czyn uchybienie w tym zakresie, z uwagi na ciężar gatunkowy i wagę, jest najistotniejsze spośród całego zbioru możliwych naruszeń prawa materialnego. Konsekwencją wszystkich jest jednak, w przypadku ich stwierdzenia, ingerencja instancji odwoławczej w treść zaskarżonego wyroku jedynie, aby dokonać korekty materialnoprawnej podstawy poszczególnych rozstrzygnięć. Ustawodawca, uznając to za nadmierny formalizm oraz biorąc pod uwagę różnice zdań w orzecznictwie co do celowości powoływania lub niepowoływania odpowiednich

przepisów prawa materialnego jako podstawy prawnej poszczególnych rozstrzygnięć, często rzeczywisty brak wpływu na sytuację prawną osoby oskarżonej, uznał konieczność wydania przez sąd odwoławczy reformatoryjnego orzeczenia w wielu wypadkach za zbędną. Uzależnił to od wagi naruszenia. W związku z tym w ostatnich zmianach ustalonych przez ustawę z 19.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, które weszły w życie od 5.10.2019 r., zmieniał treść § 1 i dodał § 1a do art. 438 k.p.k. Biorąc pod uwagę merytoryczną zawartość, zmiana ta polegała na rozbiciu dotychczasowego pkt 1 art. 438 k.p.k. Wyodrębniła tym, na podstawie kryterium wagi naruszenia, dwie kategorie uchybień związanych z naruszeniem prawa materialnego. Pierwsza, wskazana w art. 438 pkt 1 k.k., to obraza prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, której uwzględnienie nie jest powiązane z możliwością wpływu tego uchybienia na treść wyroku, ponieważ tego typu obraza – co do zasady – ma zawsze wpływ na treść orzeczenia. Jest to błąd o charakterze rudymenarnym, bowiem kwalifikacja prawna określa podstawę prawną odpowiedzialności karnej sprawcy za zarzucany mu czyn zabroniony, a więc zasadniczy przedmiot procesu. Tak więc jako kwestia najistotniejsza właśnie z punktu widzenia istoty procesu, trafności określenia przedmiotu postępowania, prawidłowość kwalifikacji prawnej zawsze musi podlegać kontroli i korekcie. Przy tym dotyczy to każdego składającego się na nią przepisu, czy to przepisów części szczególnej Kodeksu karnego statuujących dany typ przestępstwa, czy przepisów części ogólnej Kodeksu karnego dotyczących m.in. form stadialnych (art. 13 k.k. i n.), zjawiskowych (art. 18 k.k. i n.), działania w warunkach poczytalności (art. 31 k.k.), czynu ciągłego (art. 12 k.k.), działania w warunkach recydywy (art. 64 k.k.), w zorganizowanej grupie przestępczej lub uczynienia z ich popełnienia stałego źródła dochodu (art. 65 k.k.), chuligańskiego charakteru występkę (art. 57a § 1 k.k.), czy przywołanych w niej przepisów innych ustaw. Drugą grupę uchybień, do której odnosi się art. 438 pkt 1a k.p.k. stanowią wszystkie pozostałe naruszenia przepisów prawa materialnego, które nie wchodzą w zakres kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu. Co istotne, nie mogą one stać się podstawą zmiany wyroku, jeżeli orzeczenie, pomimo błędnej podstawy prawnej, odpowiada prawu. Zatem tego typu naruszenia obligują instancję odwoławczą do zmiany zaskarżonego orzeczenia, ich eliminacji, jedynie wówczas, jeżeli we wskazanym aspekcie miały wpływ na jego treść. W innym wypadku uchybienie tego typu nie powinno stać się przedmiotem prawidłowego zarzutu, w przeciwnym razie zarzut taki będzie nieskuteczny. Tak więc naruszenia przepisów prawa materialnego niewchodzących w zakres kwalifikacji należy, w świetle pkt 1a art. 438 k.p.k., podzielić jeszcze na te, które są konsekwencją wydania nieodpowiadającego prawu rozstrzygnięcia, czyli w przypadku potwierdzenia ich istnienia, oparty na nich zarzut w finalnym efekcie doprowadzi do orzeczenia reformującego zaskarżone orzeczenie, oraz takie, które z merytorycznego punktu widzenia do takiego zmieniającego werdyktu sądu II instancji nie doprowadzą, gdyż pomimo obrazy przepisów prawa materialnego, samo rozstrzygnięcie odpowiada prawu. Przykładowo do tej ostatniej kategorii uchybień można zaliczyć orzeczenie dozoru wobec młodocianego zamiast na podstawie § 2 to na podstawie § 1 art. 72 k.k. lub orzeczenie wobec sprawcy

przestępstwa kwalifikowanego z art. 178b k.k. zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na podstawie art. 42 § 1 k.k. zamiast na podstawie § 2 wskazanego przepisu. W istocie chodzi bowiem o sytuacje, kiedy sąd *meriti* faktycznie daną kwestię rozstrzygnął prawidłowo, ale w wyroku, najczęściej przez zwykłą omyłkę przywołał błędną podstawę prawną tego rozstrzygnięcia lub przywołał ją zbędnie albo odwrotnie, nie przywołał jej, chociażby z uwagi na istniejące różnice zdań co do celowości wskazywania bądź nie tych przepisów jako podstawy prawidłowego merytorycznie rozstrzygnięcia. Z kolei pierwsza grupa odnosi się do obrazy przepisów prawa w zakresie środków reakcji karnej za dane przestępstwo, m.in. naruszenia przepisów statuujących sankcję karną w zakresie jej rodzaju lub wymiaru, czyli orzeczenie kary nieprzewidzianej za przypisane sprawcy przestępstwo, czy w wysokości niezgodnej z ustawą, np. za zbrodnię z art. 280 § 2 k.k. kary 2 lat pozbawienia wolności, lub samoistnej grzywny, czy orzeczenie środka karnego nieprzewidzianego za dane przestępstwo, określenie jego rozmiaru lub treści niezgodnie z ustawą, np. orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na 6 miesięcy, podczas gdy wymierza się go w latach (art. 43 § 1 k.k.), lub za przestępstwo, za które zakaz ten w świetle art. 42 k.k. orzeczony być nie może, czy niewskazanie przy orzeczeniu zakazu zbliżania się do określonej odległości, jaką skazany jest obowiązany od niej zachować, art. 41a § 4 k.k. Naruszeniem, o jakim mowa w art. 438 pkt 1a k.p.k. będzie też zignorowanie przepisu o charakterze obligatoryjnym, np. niezastosowanie obostrzenia kary z art. 57b, 64 § 2 k.k., nadzwyczajnego złagodzenia kary z art. 60 § 3 k.k. czy nieorzeczenie obligatoryjnego dozoru z art. 73 § 2 k.k. Przy czym, co już wyżej wskazano, nie będzie nim jedynie wskazanie błędnej podstawy prawnej orzeczenia takiego dozoru.

[10] Zarzut obrazy przepisów postępowania powinien być stawiany rozstrzygnięciu, gdy nieprawidłowość kwestionowanego orzeczenia wynika z błędów powstałych w toku procedowania sądu, w tym takich, które nastąpiły w toku postępowania przygotowawczego, ale tylko tych, które przełożyły się zarówno na błędy w postępowaniu jurysdykcyjnym, jak i błędy tkwiące w samym orzeczeniu, będące wynikiem naruszenia norm procesowych. Wymaga on więc wykazania w środku odwoławczym naruszeń polegających: na zaniechaniu określonych nakazów płynących z przepisów prawa procesowego, na działaniu sprzecznym z określonymi normami (zakazami) Kodeksu, na naruszeniu przepisów dotyczących samego orzeczenia czy konstruowania orzeczenia. Zatem obraza przepisów postępowania to naruszenie norm procesowych w toku postępowania i w orzeczeniu, przy czym chodzi nie tylko o przepisy postępowania karnego, ale także o przepisy postępowania cywilnego, gdy przez odesłanie mają odpowiednie zastosowanie w procedurze karnej, np. art. 89 k.p.k., oczywiście z wyłączeniem naruszeń stanowiących tzw. bezwzględne przyczyny odwoławcze z art. 439 k.p.k. Może też polegać na naruszeniu przepisów ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych, które zgodnie z art. 91 ust. 1 Konstytucji RP, po ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw, stanowią część krajowego porządku prawnego i są bezpośrednio stosowane, czy naruszeniu tzw. unijnego prawa wtórnego, obejmującego akty prawne, które wydawane są przez instytucje Unii Europejskiej na podstawie kompetencji przyznanych

w prawie pierwotnym. Dla swojej skuteczności wymaga on konkretnego wskazania tego naruszenia odnoszącego się do którejś ze wskazanych wyżej kategorii przepisów. Przy czym uznaje się także, iż błąd ten może polegać na nieprawidłowej wykładni norm prawa procesowego czy błędnym przyjęciu ich obowiązywania lub nieobowiązywania. Obraza przepisów postępowania może stanowić podstawę zarzutu jedynie wówczas, gdy uchybienie to mogło mieć wpływ na treść orzeczenia. Wskazanie przez skarżącego możliwego związku tego uchybienia z treścią kwestionowanego wyroku jest więc wymagane, jedynie wówczas może doprowadzić do zmiany lub uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Ustalenie hipotetycznego związku pomiędzy uchybieniem procesowym a treścią orzeczenia, wykazanie potencjalnego jego wpływu na kwestionowaną decyzję, jest niezbędne, gdyż z reguły przepisy procesowe nie stanowią wprost podstawy rozstrzygnięcia. Przepisy procesowe określają przebieg postępowania, w którym dochodzi do rozstrzygnięcia danej kwestii, co skutkuje tym, że ich naruszenie nie zawsze prowadzi do wydania wadliwego orzeczenia. W sytuacji jednak, gdy zawierają przesłanki rozstrzygnięcia, czyli normy o charakterze materialnym, to wówczas ich pogwałcenie zawsze skutkuje wydaniem wadliwego rozstrzygnięcia, np. naruszenie art. 258 k.p.k. Zarzut obrazy prawa procesowego może, co do zasady, dotyczyć zarówno przepisów o charakterze ogólnym zamieszczonych w Kodeksie postępowania karnego, jak i tych regulujących przebieg postępowania karnego, każdy z nich może stanowić samodzielną podstawę zarzutu odwoławczego. Wyjątek dotyczy zasad procesowych, czyli ogólnych dyrektyw interpretacyjnych, wtedy to przyjmuje się, iż w przypadku, kiedy Kodeks zawiera odpowiadające im przepisy szczególne regulujące daną kwestię, to powinno się postawić zarzut obrazy właśnie tych przepisów, ewentualnie w związku z przepisem statuującym zasadę. Odnosi się to bez wątpienia do zasady prawdy materialnej (art. 2 § 2 k.p.k.) czy zasady obiektywizmu (art. 4 k.p.k.). W ich przypadku formułując zarzut, trzeba wskazać konkretny przepis procesowy, który został złamany, a stanowi ich realizację, np. jeżeli zdaniem skarżącego naruszono zasadę prawdy materialnej, oddalając wnioski dowodowe, czy nie przeprowadzając możliwych i koniecznych w sytuacji istniejących w sprawie wątpliwości dowodów, zarzut powinien dotyczyć obrazy art. 170 § 1 k.p.k. ze wskazaniem właściwego punktu, czy art. 167 i 366 § 1 k.p.k. Jak wskazał Sąd Najwyższy, zarzut naruszenia art. 4 k.p.k., wyrażającego zasadę obiektywizmu adresowaną do organów prowadzących postępowanie, bez wykazania konkretnych naruszeń innych przepisów procedury z nim powiązanych, musi być uznany za bezpodstawny (zob. postanowienie SN z 24.08.2022 r., III KK 161/22, LEX nr 3411411). Przestrzeganie naczelnych zasad procesu karnego gwarantowane jest w przepisach szczegółowych i dopiero wskazanie naruszenia tych konkretnych, szczegółowych przepisów może uzasadniać zarzut apelacyjny, zażaleniowy lub kasacyjny. Inaczej natomiast przedstawia się kwestia naruszenia zasady domniemania niewinności (art. 5 § 1 k.p.k.) oraz zasady swobodnej oceny dowodów (art. 7 k.p.k.), które mogą stanowić samodzielną podstawę zarzutu apelacyjnego. Odnoszą się one bowiem do procesu podejmowania decyzji i nie mają dalszego rozwinięcia w przepisach szczegółowych. Chcąc zatem wykazać, iż decyzja taka została podjęta w sposób z nimi sprzeczny, skarżący właśnie na ich naruszeniu powinien oprzeć podnoszony zarzut. Przy czym nie można łącznie postawić

zarzutu obrazy art. 5 § 1 i art. 7 k.p.k. Dotyczą one dwóch odrębnych kwestii. Przepisy te mają charakter rozłączny, a zatem zastosowanie art. 5 § 2 k.p.k. jest możliwe dopiero wówczas, gdy mimo przeprowadzenia wszystkich możliwych dowodów oraz dokonania ich właściwej oceny, spełniającej wymogi określone w art. 7 k.p.k., pojawiają się wątpliwości, których nie da się wyeliminować (zob. wyrok SA w Warszawie z 18.08.2022 r., II AKa 295/21, LEX nr 3409560). Analogiczna sytuacja dotyczy zasady prawa do obrony (art. 6 k.p.k.).

[11] Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych może zostać prawidłowo podniesiony wtedy, gdy postępowanie i wydane w jego wyniku orzeczenie nie są dotknięte uchybieniami procesowymi. W przypadku tych ostatnich uchybień zarzut błędu w ustaleniach faktycznych nie powinien stanowić odrębnego zarzutu odwoławczego, gdyż wówczas błąd w ustaleniach faktycznych jest logicznym następstwem obrazy przepisów postępowania oraz podstawą uzasadniającą, że obraza ta mogła mieć wpływ na treść kwestionowanego orzeczenia. Błąd w ustaleniach faktycznych może więc zaistnieć, gdy dowody stanowiące podstawę orzeczenia w sprawie zostały nie tylko prawidłowo przeprowadzone, ale i wszystkie właściwie ocenione, a mimo to sąd dokonał błędnego ustalenia faktów, czyli pominął wynikające z tych dowodów okoliczności istotne w sprawie (błąd braku), bądź przyjął fakty, które z nich nie wynikają (błąd dowolności). Mógł też zniekształcić okoliczności opierające się na materiale dowodowym. W konsekwencji mamy do czynienia z sytuacją, gdy sąd w ogóle nie dokonał pewnych ustaleń lub dokonał ich w sposób przeznaczony, lub dokonał, ale nie wyciągnął z nich żadnych wniosków przy konstruowaniu podstawy faktycznej orzeczenia, czyli przy ustalaniu konkretnych okoliczności niezbędnych do jego wydania. Należy więc wykazać w tym zakresie błąd sądu, jego błędne rozumowanie, które doprowadziło do nieprawidłowych ustaleń faktycznych. Należy przy tym pamiętać, iż zgodnie zarówno z utrwalonym orzecnictwem, jak i poglądami doktryny ustalenia faktyczne w sprawie nie zawsze muszą wynikać z konkretnych dowodów, mogą też być konsekwencją nieodpartej logiki, sekwencji zdarzeń stwierdzonych dowodami, jeżeli przez pryzmat doświadczenia życiowego stanowią oczywistą przesłankę prowadzącą nieodparcie do wniosku, że dane fakty istotnie wystąpiły. Nie chodzi jednak o jakikolwiek błąd, ale o taki, który dotyczy poczynionych ustaleń faktycznych, na podstawie których sąd wydaje orzeczenie. Ustalenia faktyczne nieprzyjęte za podstawę orzeczenia jako irrelevantne dla meritum sprawy, w świetle art. 438 pkt 3 k.p.k. nie mogą skutkować zmianą czy uchyleniem wyroku, więc błędem jest czynienie ich przedmiotem zarzutu. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych nie może też sprowadzać się do samej polemiki z ustaleniami sądu wyrażonymi w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, lecz powinien zmierzać do wykazania, jakich konkretnie uchybień w zakresie logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego dopuścił się sąd, oceniając zebrany materiał dowodowy. W praktyce najczęściej zarzut błędu w ustaleniach faktycznych występuje razem z zarzutem naruszenia przepisów postępowania, bowiem najczęściej występuje jako jego konsekwencja. Właśnie z tego powodu powstają rzeczywiste trudności w rozgraniczeniu obu rodzajów błędów, z ustaleniem, które z nich jest uchybieniem

pierwotnym, czyli tym, które powinno stanowić przedmiot sformułowanego zarzutu, a które uchybieniem wtórnym, będącym konsekwencją pierwszego, które w istocie potwierdza zasadność błędu pierwotnego. W takich sytuacjach doktryna dopuszcza dwa rozwiązania. Po pierwsze, możliwe jest postawienie dwóch łączących się ze sobą zarzutów, np. zarzutu obrazu prawa procesowego, tj. art. 410 k.p.k. poprzez oparcie wyroku jedynie na części prawidłowo ujawnionego w toku rozprawy głównej materiału dowodowego, z pominięciem konkretnie wskazanego dowodu, z którego bezsprzecznie wynikały okoliczności przeciwne do dokonanych przez sąd ustaleń faktycznych, co mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia w związku z przyjęciem w takich realiach niekorzystnych dla oskarżonego okoliczności jako pewne, oraz drugiego – błędu w ustaleniach faktycznych, w rzeczywistości będącego wynikiem tego pierwszego. Pominięcie bowiem przy ocenie całokształtu materiału, dowodu istotnego dla sprawy, dotyczącego jej meritum, mogło skutkować błędnymi ustaleniami, gdyż nie można wykluczyć, że gdyby dowód ten poddany był ocenie, to te ustalenia byłyby inne, przez co mógł mieć wpływ na treść wyroku. Po drugie, można też redakcyjnie ująć powyższe w jeden tzw. zarzut mieszany – zarzut obrazu prawa procesowego oraz błędu w ustaleniach faktycznych będącego jego następstwem. Podobnie jak w przypadku obrazu przepisów postępowania także i błąd w ustaleniach faktycznych wymaga dla swojej skuteczności wykazania związku tego uchybienia z treścią orzeczenia, czyli możliwości jego wpływu na treść wyroku.

[12] Zarzut rażącej niewspółmierności kary można zasadnie postawić jedynie wówczas, gdy nie są kwestionowane ustalenia faktyczne konieczne do oceny skarżonego w tej części orzeczenia. Inaczej mówiąc, zarzut ten powinien być samodzielnie podnoszony, gdy skarżący zgadza się z przyjętą przez sąd I instancji podstawą faktyczną, na której została oparta wymierzona kara, sąd podczas procedowania nie dopuścił się obrazu przepisów postępowania mogących mieć wpływ na treść orzeczenia oraz nie doszło do naruszenia prawa materialnego. Oczywiście rażąca niewspółmierność kary może być wynikiem, czy to naruszenia przepisów postępowania, czy to błędu w ustaleniach faktycznych, ale wówczas będzie ona jedynie świadczyła o wpływie tych pierwszych na treść skarżonego orzeczenia, będzie niejako ich konsekwencją. W tej sytuacji nie będzie błędem postawienie obu tych zarzutów. Sam zarzut rażącej niewspółmierności kary oparty na wykazaniu właśnie niewspółmierności orzeczonej *in concreto* kary ma przez to charakter ocenny, bowiem ustawa nie precyzuje żadnych kryteriów takiego wartościowania. Należy przy tym pamiętać, że kara może być zarówno rażąco łagodna, jak i rażąco surowa. W zasadzie skarżący powinien więc kwestionować dokonaną przez sąd *meriti* ocenę okoliczności łagodzących (bądź obciążających) dotyczących kary czy środków karnych, czyli wykazać, iż zostały one prawidłowo ustalone, a jedynie nieprawidłowo orzeczona kara nie uwzględnia ich w dostatecznym stopniu, bądź nie uwzględnia w ogóle ich znaczenia i ciężaru gatunkowego. Należy pamiętać, że ustawa traktuje niewspółmierność kary jako podstawę odwoławczą tylko wówczas, gdy ma ona charakter rażący. Trzeba też podkreślić, że dokonując w instancji odwoławczej oceny wyroku przez pryzmat wskazanego zarzutu, sąd każdorazowo bada to w świetle dyrektyw

wymiaru kary wynikających z art. 53 k.k. Jeżeli zatem w wyniku tak przeprowadzonej kontroli instancyjnej sąd ten dojdzie do wniosku, że kara rozumiana jako suma ujemnych dolegliwości orzeczonych wobec oskarżonego za popełnione przestępstwo została ukształtowana z naruszeniem tych dyrektyw, to w wypadku gdy odstępstwo od nich jest rażące, uzna oparty na tym zarzut za zasadny. Zarzut rażącej niewspółmierności kary może być bowiem uznany za trafny i zasadny wówczas, gdy spełnione są łącznie dwa warunki. Pierwszy z nich to istotna, wyraźna „bijąca wręcz po oczach” różnica pomiędzy karą orzeczoną przez sąd I instancji a karą, jaką należałoby orzec w następstwie prawidłowo zastosowanych dyrektyw wymiaru kary. Drugi z nich to stwierdzenie przez sąd II instancji naruszenia dyrektyw wymiaru kary, które określa art. 53 k.k., co może nastąpić poprzez pominięcie określonych okoliczności w tym wypadku o charakterze łagodzącym lub też, gdy wprowadzie tego rodzaju okoliczności formalnie uwzględniono, ale nie nadano im właściwego znaczenia (zob. wyrok SA w Warszawie z 9.02.2022 r., II AKa 232/21, LEX nr 3324690). Właśnie ta wielość przesłanek – które muszą być wzięte pod uwagę przez sąd I instancji przy kształtowaniu wymiaru kary, i tym samym, w stosunku do których sąd odwoławczy powinien sprawdzić, czy nie zostały naruszone – spowodowała, iż ustawodawca nie każde odstępstwo od wskazanych dyrektyw uznał za podstawę do zmiany wyroku w wyniku kontroli instancyjnej. Niewspółmierność, o jakiej mowa w art. 438 pkt 4 k.p.k., zachodzić może tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd I instancji a karą, jaką należałoby wymierzyć w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary przewidzianych w art. 53 k.k. oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo. Chodzi bowiem nie o zwykłą nieproporcjonalność orzeczonej kary, ale o dysproporcję rażącą (zob. wyrok SA w Warszawie z 18.08.2022 r., II AKa 61/21, LEX nr 3409556). O rażącej niewspółmierności kary jako uchybieniu w zakresie konsekwencji prawnych czynu realnie można mówić wówczas, gdy suma zastosowanych kar i środków karnych, wymierzonych za popełnione przestępstwo, nie odzwierciedla należycie stopnia społecznej szkodliwości czynu, stopnia zawinienia sprawcy oraz nie zapewnia spełnienia celów kary. Ponadto orzeczona kara lub środek karny mogą być uznane za niewspółmierne, gdy nie uwzględniają w sposób właściwy ani okoliczności popełnionego czynu, ani osobowości sprawcy (zob. wyrok SN z 30.06.2009 r., WA 19/09, LEX nr 598172). Miarą surowości kary nie jest przy tym ilościowe oznaczenie czasu pozbawienia wolności, ale stopień wykorzystania sankcji karnej przewidzianej za dane przestępstwo. Rażąca niewspółmierność kary, o jakiej mowa w przepisie, może zachodzić tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, iż zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd I instancji a karą, jaką należałoby wymierzyć w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary przewidzianych w art. 53 k.k. oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo Sądu Najwyższego (zob. wyrok SA w Poznaniu z 8.03.2012 r., II AKa 19/12, LEX nr 1133355). Kara pozbawienia wolności może być niewspółmiernie surowa nie tylko z powodu jej

nadmiernej wysokości, ale i z powodu nieorzeczenia warunkowego zawieszenia jej wykonania. Należy też pamiętać, iż zarzut oparty na tej podstawie można postawić, gdy wymiar kary czy orzeczenie środka są fakultatywne, czyli należą do uznania sądu. W przeciwnym razie, czyli orzeczenia kary powyżej lub poniżej ustawowego zagrożenia albo nieorzeczenia obligatoryjnego środka, uchybienia takie stanowią obrazę prawa materialnego. Należy przy tym wskazać, iż art. 438 pkt 4 k.p.k. obejmuje dwie kategorie uchybień. Poza polegającym na orzeczeniu niewspółmiernie rażącej kary, środka karnego czy nawiązki, dotyczy również niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub też innego środka. Przepis ten nie wprowadza wymogu wykazania przez skarżącego, że uchybienie takie mogło mieć wpływ na treść orzeczenia.

[13] Należy pamiętać, iż wyliczenie bezwzględnych przyczyn odwoławczych zawarte w art. 439 § 1 k.p.k. jest wyliczeniem taksatywnym, czyli stanowi ono katalog zamknięty. Uchybień tych nie można też interpretować rozszerzająco. Wprawdzie skarżący nie musi wykazywać wpływu tego uchybienia na treść orzeczenia, albowiem *in abstracto* ustawodawca uznał, że wystąpienie któregośkolwiek z nich skutkuje dyskwalifikacją zaskarżonego orzeczenia, świadczy bowiem o tym, iż przy jego wydawaniu nie zachowano podstawowych, minimalnych wymaganych przez prawo standardów rzetelnego procesu, to jednak sąd *ad quem* nie jest zwolniony z obowiązku badania, czy rzeczywiście ono zaistniało. Z kolei pozytywne ustalenie w tym zakresie implikuje po stronie instancji odwoławczej określony rodzaj rozstrzygnięcia, a mianowicie uchyła ona zaskarżone orzeczenie i albo przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania, albo umarza postępowanie, czyli nie rozpoznaje merytorycznie sprawy, co wyklucza wniosek o zmianę wyroku.

[14] Zgodnie z art. 427 § 1 k.p.k. na skarżącego, niezależnie od tego, czy apelacja pochodzi od tzw. podmiotu fachowego, czy od innego podmiotu, został nałożony obowiązek wskazania, czego on się domaga, czyli sformułowania wniosków odwoławczych, które są określane jako *petitum* środka odwoławczego i powinny odzwierciedlać oczekiwania autora apelacji co do rodzaju rozstrzygnięcia sądu *ad quem*. Należy przy tym pamiętać, iż powinny one korelować z zakresem zaskarżenia i podniesionymi zarzutami. W praktyce chodzi więc o wskazanie, czy skarżący dąży do zmiany zaskarżonego wyroku i w jakim kierunku, w jaki sposób, czy do jego uchylenia, wówczas należy wskazać rodzaj orzeczenia następczego, czyli czy wnosi o uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, czy o umorzenie. Teoretycznie dopuszczalne też jest formułowanie wniosków alternatywnych, z tym że z uwagi na określony przez ustawę katalog podstaw orzeczenia kasatoryjnego nie w sytuacji, gdy mamy do czynienia z jednym oskarżonym i jednym czynem. Taki sposób budowy wniosków możliwy jest natomiast w sytuacji postawienia alternatywnych zarzutów o odmiennym charakterze, zwłaszcza w sytuacji oparcia ich na tzw. bezwzględnych i względnych przyczynach odwoławczych. W sprawach złożonych podmiotowo i przedmiotowo wniosek powinien być sformułowany co do każdego z oskarżonych oraz każdego z zaskarżonych w stosunku

do niego rozstrzygnięć. Możliwa jest też późniejsza zmiana wniosków, gdyż instancja odwoławcza nie jest związana ich treścią. Wniosek jest bowiem koniecznym elementem apelacji, ale niezakreślającym jego granic. Sąd odwoławczy wydaje bowiem orzeczenie kasatoryjne, co należy podkreślić, jedynie na podstawie enumeratywnego katalogu przyczyn wskazanych w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., uprawniających do uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Zatem przepis ten, w aktualnym brzmieniu, wprowadzając dodatkowe warunki uchylenia wyroku do ponownego rozpoznania, czyli wskazując kryteria kasatoryjnego orzekania, znacznie ograniczył możliwości sądu II instancji w zakresie uchylenia orzeczenia. Obecnie może to nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. (tzw. bezwzględne przyczyny odwoławcze), do których odniesiono się w pkt 13, i art. 454 k.p.k. (tzw. reguły *ne peius*) lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, które to kryterium ma jednak charakter oceny. Konieczność powtórzenia na nowo przewodu, jak wskazuje literalnie brzmienie przepisu, nie ogranicza się zatem jedynie do potrzeby ponownego przeprowadzenia całości dowodów. Może ona również wynikać z przyczyn procesowych, np. naruszenia gwarancji procesowych, wskazujących na nieprawidłowy tok prowadzonego postępowania, na jego nierzetelność, w konsekwencji wymagających przeprowadzenia przewodu na nowo w całości. Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości zachodzi wówczas, gdy każdy z dowodów istotnych dla rozstrzygnięcia o odpowiedzialności karnej oskarżonego wymaga ponowienia, gdyż pomimo potencjalnej możliwości uzyskania z tego dowodu określonych, doniosłych procesowo treści, treści tych nie uzyskano, względnie wtedy, gdy sąd *meriti* naruszył przepisy prawa procesowego o podstawowym wręcz charakterze i w takim stopniu, że w następstwie tych uchybień nie można mówić o realizacji prawa do sądu. Nie ma wątpliwości również co do tego, że sąd odwoławczy w treści uzasadnienia wyroku uchyłającego powinien wskazać nie tylko konkretną przesłankę, która legła u podstaw wydanego orzeczenia kasatoryjnego, ale także uzasadnić, na jakiej podstawie doszedł do takiego wniosku, a więc wywiódł istnienie takiej przesłanki. W praktyce, przy uwzględnieniu rozważanej przyczyny uchylenia wyroku na podstawie art. 437 § 2 k.p.k., oznacza to konieczność wykazania braków treściowych wszystkich doniosłych procesowo dowodów, których potrzeba uzupełnienia istnieje, lub też wskazania uchybień procesowych dyskwalifikujących dotychczasowe postępowanie w całości (zob. wyrok SN z 13.04.2022 r., III KS 14/22, LEX nr 3369231). Z kolei art. 454 § 1 k.p.k. wskazuje regułę *ne peius*, z której wynika zakaz ograniczający możliwość w instancji odwoławczej odmiennego orzekania co do istoty na niekorzyść oskarżonego, w określonej w nim sytuacji. W jej świetle sąd II instancji nie może zmienić zaskarżonego wyroku sądu I instancji poprzez skazanie oskarżonego, który został uniewinniony lub w stosunku do którego postępowanie umorzono. Przy tym nawet w tej sytuacji możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1–3 k.p.k.

(czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem I instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. (zob. postanowienie SN z 21.04.2022 r., III KS 28/22, LEX nr 3419090). Tak więc nawet w przypadku uznania przez instancję odwoławczą, że stan dowodów nie jest wystarczający do wydania wyroku zmieniającego, wymaga uzupełnienia czy ich powtórzenia, nawet znacznego, ale nie w całości, sąd *ad quem* zobowiązany jest przeprowadzić dowody i orzec merytorycznie, nie ma bowiem podstaw ustawowych do wydania decyzji kasatoryjnej. W korelacji do tego w aktualnym stanie prawnym rozszerzono zakres przeprowadzania dowodu w instancji odwoławczej, który ograniczony jest jedynie przez warunki oddalenia wniosku dowodowego wskazane w art. 452 § 2 k.p.k. Zatem gdy nie zachodzi żadna ze wskazanych enumeratywnie w art. 437 § 2 k.p.k. możliwości uchylenia, a sąd odwoławczy stwierdzi zaistnienie któregośkolwiek uchybienia z art. 438 k.p.k., powinien wydać orzeczenie reformatoryjne, zmieniające i odwrotnie, gdy przyjmie, iż podstawa implikująca uchyleniem wyroku faktycznie zaistniała – wówczas jest zobowiązany orzec kasatoryjnie. Celem kontroli zgodności orzeczeń uchylających wyrok sądu I instancji i przekazujących sprawę do ponownego rozpoznania z ustawowym, zamkniętym katalogiem podstaw uprawniających do wydania takiego wyroku, czyli zabezpieczenia wprowadzonego do postępowania odwoławczego mechanizmu reformatoryjnego orzekania, jak również eliminowania bezzasadnych w tym aspekcie uchyleń wyroków i tym samym przyspieszenia postępowania oraz działania prewencyjnego na sądy II instancji, powstrzymując je przed pochopnym uchylaniem wyroków, wprowadzono nową instytucję skargi na wyrok sądu odwoławczego (art. 539a k.p.k. i n.). W istocie więc przyczyny uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wskazane w art. 437 § 1 k.p.k. powodują ograniczenie możliwości uchylenia wyroku, pomimo stwierdzenia uchybień z art. 438 k.p.k. Innymi słowy, nie każdy rodzaj uchybienia wskazanego w art. 438 k.p.k. może do tego doprowadzić. Oprócz stwierdzenia uchybienia, wymagane jest bowiem jeszcze ustalenie, że mieści się ono właśnie we wskazanym katalogu podstaw orzeczenia kasatoryjnego, w przeciwnym razie można jedynie wydać orzeczenie reformatoryjne, co powinno determinować treść formułowanych wniosków. W praktyce treść art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. wyklucza jako podstawę uchylenia orzeczenia uchybienie z art. 438 pkt 4, czyli rażąco niewspółmierność środków reakcji karnej, zatem skarżący powinien wnioskować o zmianę wyroku. Poza sytuacją wskazaną w art. 454 § 1 k.p.k., która implikuje koniecznością wydania orzeczenia kasatoryjnego, także uchybienie z art. 438 pkt 3 k.p.k., czyli błąd w ustaleniach faktycznych, powinno skutkować wnioskiem o zmianę wyroku. Analogicznie, w wypadku obrazu prawa materialnego z art. 438 pkt 1 i 1a k.p.k. również jedynie wydanie wyroku uniewinniającego i to tylko na skutek obrazu prawa materialnego w odniesieniu do kwalifikacji czynu przypisanego oskarżonemu implikuje uchyleniem wyroku, więc prawidłowy wniosek też powinien tego dotyczyć, w innym wypadku, skazania, wniosek odwoławczy powinien zmierzać

do zmiany zaskarżonego wyroku w określony przez skarżącego sposób. Z kolei co do uchybień procesowych z art. 438 pkt 2 k.p.k., w zależności od ich rodzaju, nie wszystkie z nich doprowadzą do orzeczenia kasatoryjnego z uwagi właśnie na brak podstaw z art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. Zatem wniosek odwoławczy należy dostosować do sytuacji. Oczywiście wydanie wyroku uniewinniającego jako ich konsekwencji, z uwagi na przywołaną już regułę *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k., zawsze spowoduje konieczność jego uchylenia. Reasumując, prawidłowo sformułowany postulat pod adresem instancji odwoławczej określonego rozstrzygnięcia powinien być powiązany z przewidzianym przez ustawę sposobem orzekania sądu odwoławczego.

[15] Artykuł 427 § 2 k.p.k. nakłada na oskarżyciela publicznego, obrońcę oraz pełnomocnika obowiązek sporządzenia uzasadnienia wniesionego środka odwoławczego. Kodeks nie określa jednak, co powinno zawierać takie uzasadnienie ani nie wskazuje jego struktury. Powszechnie przyjmuje się jednak, iż początkowa część uzasadnienia powinna odnosić się do wskazania zakresu podmiotowego i przedmiotowego apelacji, czyli wskazania oskarżonego, co do którego zaskarżono wyrok, zwłaszcza w przypadku spraw wieloosobowych, oraz tych rozstrzygnięć zawartych w orzeczeniu, przeciwko którym skierowany jest środek odwoławczy. W praktyce sprowadza się to do zaprezentowania rozstrzygnięcia sądu I instancji. Następnie w tzw. części merytorycznej należy przedstawić, na czym polegało uchybienie będące podstawą sformułowanego zarzutu, oraz argumentację wykazującą jego zasadność. Przy tym w wypadku zarzutu opartego na względnych przyczynach odwoławczych z art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. powinno się również uzasadnić, iż stanowiący jego meritum błąd mógł mieć wpływ na treść wyroku. Z kolei podnosząc zarzut obrazy prawa materialnego w zakresie innym niż dotyczący kwalifikacji prawnej, czyli oparty na art. 438 pkt 1a k.p.k., w świetle jego treści wskazać trzeba, że błędna jest nie tylko podstawa prawna orzeczenia, ale i samo rozstrzygnięcie w istocie nie odpowiada prawu. Natomiast w przypadku bezwzględnych przyczyn odwoławczych wystarczy samo wykazanie, iż opisane w zarzucie uchybienie w rzeczywistości zaistniało. Z kolei w części końcowej należy omówić wnioski odwoławcze i je uzasadnić. Warto też pamiętać, iż w wypadku sformułowania wniosku o zmianę wyroku należy wyeksplikować czego domaga się wnoszący, a we wniosku o uchylenie wyroku trzeba, co do zasady, wskazać rodzaj orzeczenia następczego, czyli czy skarżący wnosi o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, czy o umorzenie postępowania. W przypadku zaś złożenia wniosku o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, mając na uwadze, że przepis art. 437 § 2 k.p.k. w sposób enumeratywny wymienia podstawy uchylenia, należy też wykazać, że jedna z tych podstaw wystąpiła.

[16] Zgodnie z art. 446 § 2 k.p.k. do apelacji, aktualnie niezależnie od podmiotu ją wnoszącego, należy dołączyć odpowiednią liczbę odpisów dla stron przeciwnych, a do apelacji wnoszonej do sądu apelacyjnego dołącza się dodatkowo jeden odpis. Przez stronę przeciwną rozumie się stronę, która reprezentuje interes przeciwny do kierunku apelacji.

4. OPINIA PRAWNA O BRAKU PODSTAW DO WNIESIENIA APELACJI

4.1. Uwagi ogólne

Na wstępie należy wskazać, że żaden przepis prawa nie wskazuje, jakie kryteria powinna spełniać opinia o braku podstaw do wniesienia apelacji, jakie elementy są niezbędne, aby mogła ona zostać uznana za prawidłową. Choć brak jest regulacji prawnych w przedmiocie opinii, to w obowiązujących przepisach dotyczących regulacji zawodu adwokata i radcy prawnego znajdujemy przepisy, które będą stanowiły wskazówkę zarówno co do formy, jak i treści opinii prawnej o braku podstaw do wniesienia apelacji. Jeśli chodzi o stronę formalną takiej opinii, to powinna ona odpowiadać typowej opinii prawnej sporządzanej przez adwokata czy radcę prawnego. Natomiast w zakresie treści opinii, a w szczególności jej treści merytorycznej, oczywiście zastosowanie będą też miały przepisy dotyczące apelacji. Skoro obrońca czy pełnomocnik nie znajdują podstaw do wniesienia środka zaskarżenia, to nie sposób skonstruować opinii, która nie zawierałaby argumentów związanych z brakiem zarzutów apelacyjnych.

Podstawową zasadą, jaką należy się kierować przy podejmowaniu decyzji o sporządzeniu opinii o braku podstaw do wniesienia apelacji, jest zawsze interes reprezentowanej strony. Zatem pełnomocnik musi ocenić w sposób obiektywny, na podstawie obowiązujących przepisów, występujący w konkretnej sprawie stan faktyczny i dojść do wniosku, że wniesienie środka odwoławczego w prowadzonej sprawie jest bezzasadne. Z całą mocą należy podkreślić, że odmowa sporządzenia środka odwoławczego, a w omawianym temacie sporządzenie opinii prawnej o braku podstaw do wniesienia apelacji, może nastąpić tylko i wyłącznie wówczas, gdy zaskarżenie i tym samym wzruszenie wyroku w jakiegokolwiek części jest niemożliwe w sposób obiektywnie oczywisty. Prawidłowa realizacja interesów klienta powinna prowadzić do sytuacji, aby wniesiony środek zaskarżania był przede wszystkim skuteczny. Potwierdzenie powyższego można znaleźć w wielu orzeczeniach sądowych. W jednym ze swych orzeczeń Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie stwierdził, że „o braku podstaw do wniesienia apelacji mamy do czynienia w przypadku, kiedy jest ona oczywiście bezzasadna” (wyrok WSA w Warszawie z 8.03.2011 r., VI SA/Wa 2508/10, LEX nr 1128106).

Poniżej przedstawione regulacje dotyczące wykonywania zawodu adwokata i radcy prawnego będą miały zastosowanie także do oceny, czy dana opinia prawna o braku podstaw do wniesienia apelacji została sporządzona w sposób prawidłowy.

Obwieszczenie Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z 22.09.2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeks Etyki Adwokackiej) wydany na podstawie uchwały nr 66/2022 NRA z 10.09.2022 r. ogłaszającego jednolity tekst Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeksu Etyki Adwokackiej) uchwalony przez Naczelną Radę Adwokacką 10.10.1998 r. (uchwała nr 2/XVIII/98) ze zmianami wprowadzonymi uchwałą Naczelnej Rady Adwokackiej nr 32/2005 z 19.11.2005 r., uchwałami Naczelnej Rady Adwokackiej nr 33/2011 – 54/2011 z 19.11.2011 r. oraz uchwałą 64/2016 Naczelnej Rady Adwokackiej z 25.06.2016 r. nr 52/2011, uchwałą nr 66/2022 Naczelnej Rady Adwokackiej z 10.09.2022 r. w § 8 wskazuje, że adwokat powinien wykonywać czynności zawodowe według najlepszej woli i wiedzy, z należytą uczciwością, sumiennością i gorliwością. Natomiast § 14 stanowi, że adwokat odpowiada za formę i treść pism procesowych przez niego zredagowanych, nawet jeśli nie zostały przez niego podpisane. W rozdziale V, zatytułowanym „Stosunek do klientów”, wskazano, że adwokat jest zobowiązany do obrony interesów swego klienta w sposób odważny i honorowy, przy zachowaniu należytego sądomu i innym organom szacunku oraz uprzejmości, nie bacząc na własne korzyści osobiste oraz konsekwencje wynikające z takiej postawy dla siebie i innej osoby. Adwokat ma także dążyć do rozstrzygnięć pozwalających zaoszczędzić klientowi kosztów. W § 56 wprost zostało wyartykułowane zobowiązanie do uzyskania zgody klienta, w miarę możliwości pisemnej, na zaniechanie wniesienia środka odwoławczego. W kolejnych przepisach została natomiast uregulowana procedura postępowania w sytuacji, kiedy adwokat nie widzi podstaw do wniesienia środka odwoławczego. Zgodnie z brzmieniem § 57, jeśli adwokat uzna, że wniesienie środka odwoławczego w prowadzonej przez niego sprawie z wyboru lub urzędu jest bezzasadne, a klient się z tym stanowiskiem nie zgadza, powinien bez zbędnej zwłoki wypowiedzieć pełnomocnictwo lub powiadomić organ ustanawiający. Dotyczy to również kasacji i skargi konstytucyjnej.

Podobna regulacja wynika z Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z 22.11.2014 r.) oraz uchwały Nr 124/XI/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych z 3.12.2022 r. w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego. Uchwała weszła w życie z dniem 1.01.2023 r. W dniu 8.07.2022 r. została podjęta uchwała Nr 1/22 w czasie Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych w sprawie zmiany Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, która weszła w życie z dniem 1.01.2023 r. Artykuł 6 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w sposób jednoznaczny wskazuje, że radca prawny, mając na uwadze treść roty ślubowania określonej w ustawie o radcach prawnych, obowiązany jest wykonywać czynności zawodowe rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami. W świetle art. 8 powołanego Kodeksu

radca prawny, świadcząc klientowi pomoc prawną, postępuje lojalnie i kieruje się dobrem klienta w celu ochrony jego praw. Zgodnie z treścią art. 12 radca prawny zobowiązany jest wykonywać czynności zawodowe sumiennie oraz z należytą starannością, uwzględniając profesjonalny charakter działania. Radca prawny nie może podjąć się prowadzenia sprawy, jeżeli nie posiada wystarczającej wiedzy lub doświadczenia. Może jednak przyjąć sprawę, jeżeli zapewni sobie współpracę posiadającego stosowną wiedzę lub doświadczenie radcy prawnego lub adwokata albo innej osoby, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód. W dziale IV, zatytułowanym „Stosunki z klientami”, art. 44 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego wskazuje, że radca prawny powinien przedstawić klientowi informację o bezzasadności lub niecelowości wnoszenia środka odwoławczego od orzeczenia kończącego sprawę w danej instancji. Pomimo braku wyraźnego wskazania, należy skłaniać się do tego, że radca prawny świadczący pomoc prawną z wyboru, powinien uzyskać zgodę klienta, w miarę możliwości pisemną, na zaniechanie wniesienia środka zmierzającego do wzruszenia orzeczenia sądowego lub skargi konstytucyjnej od orzeczenia kończącego sprawę w danej instancji. Za takim rozumieniem wskazanych zasad przemawia też zmiana Kodeksu Etyki, która zaczęła obowiązywać z dniem 1.01.2023 r. albowiem w art. 5 został dodany pkt 9 w brzmieniu dotyczącym definicji „zgody klienta” przez co należy rozumieć wyrażone przez klienta oświadczenie o akceptacji określonego sposobu działania lub zaniechania przez radcę prawnego w toku świadczenia pomocy prawnej, złożone po poinformowaniu klienta o okolicznościach stanowiących istotę danego działania lub zaniechania, jego skutkach, zagrożeniach z nim związanych oraz możliwych bądź wyłączonych przez taką zgodę działaniach alternatywnych. Jeżeli radca prawny ocenia, że wniesienie środka zmierzającego do wzruszenia orzeczenia sądowego lub skargi konstytucyjnej jest skazane na niepowodzenie, a klient z tym stanowiskiem się nie zgadza, może wypowiedzieć pełnomocnictwo w takim terminie, aby umożliwić klientowi powierzenie sprawy i wniesienie środka odwoławczego innej osobie. Radca prawny może zrezygnować z przyjętego zlecenia w taki sposób, aby klient dla ochrony własnych interesów mógł skorzystać z pomocy prawnej innej osoby. Jednakże w takich sytuacjach jest zobowiązany do przedsięwzięcia czynności niecierpiących zwłoki, których zaniechanie wiązałoby się z nieodwracalnym uszczerbkiem dla interesu klienta (art. 47 zdanie drugie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego).

Zasady wykonywania obowiązków pełnomocnika i obrońcy z urzędu zostały uregulowane w przywołanym powyżej Regulaminie wykonywania zawodu radcy prawnego. Podkreślić należy, że absolutnie elementarnym obowiązkiem radcy prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z urzędu dla uczestnika postępowania sądowego jest zapewnienie mu pomocy prawnej umożliwiającej zrealizowanie prawa do rzetelnego procesu w dwóch instancjach. W § 23 pkt 1 działu VII wskazane zostało, że po ustanowieniu pełnomocnikiem lub obrońcą z urzędu w danej sprawie wyznaczony radca prawny powinien niezwłocznie zapoznać się z aktami sprawy, w szczególności w celu sprawdzenia, czy w sprawie nie biegają terminy do podjęcia czynności procesowych,

a także rozstrzygnięcia, czy nie zachodzą okoliczności uzasadniające złożenie wniosku o zwolnienie z obowiązku prowadzenia sprawy.

Należy także zasygnalizować, że Regulamin w sposób szczegółowy wskazuje kwestię czynności radcy prawnego wyznaczonego w postępowaniu cywilnym w związku z postępowaniem kasacyjnym lub postępowaniem ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Zgodnie z ustanowionym sposobem postępowania, radca prawny, jeśli nie stwierdza podstaw do wniesienia skargi, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić na piśmie o tym stronę oraz sąd, nie później jednak niż w terminie 2 tygodni od dnia zawiadomienia go o wyznaczeniu. Do zawiadomienia zobligowany jest dołączyć sporządzoną przez siebie, z zachowaniem zasad należytej staranności, opinię o braku podstaw do wniesienia skargi. Wraz z wykonaniem wskazanych powyżej czynności, ustaje obowiązek prowadzenia sprawy spoczywający na wyznaczonym radcy prawnym ustanowionym w związku z postępowaniem kasacyjnym lub postępowaniem ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Taki sposób postępowania obowiązuje radcę prawnego ustanowionego w innym postępowaniu niż postępowanie cywilne, z zastrzeżeniem przepisów szczególnych regulujących dane postępowanie.

W razie prowadzenia sprawy z urzędu, radca prawny, który nie znajduje podstaw do wniesienia środka zaskarżenia powinien przedstawić klientowi pisemną opinię prawną o braku podstaw do wniesienia środka zmierzającego do wzruszenia orzeczenia sądowego. Niezwłocznie powinien także zawiadomić o swoim stanowisku sąd w sposób wskazany w ustawie.

W poprzednio obowiązującym Kodeksie Etyki Radcy Prawnego przepisy stanowiły, że radca prawny może, na wyraźne życzenie klienta, wnieść pozew, złożyć wniosek lub środek odwoławczy także wtedy, gdy wcześniej wydał opinię i poinformował go o niecelowości takiej czynności; miał wówczas prawo zwrócić się o pisemne oświadczenie o jej dokonaniu na wyraźne żądanie. Pomimo że obecnie takiej regulacji Kodeks nie przewiduje, należy skłaniać się do poglądu, że jest to możliwe, z tym zastrzeżeniem, że radca prawny nie powinien jednak wnosić środka odwoławczego, w przypadku gdy w sposób oczywisty naruszałoby to ustawowe wymogi w tym zakresie. Należy także zasygnalizować, że niesporządzenie opinii prawnej lub sporządzenie jej w sposób, który nie odpowiada przywołanym powyżej regulacjom, może narazić pełnomocnika na konsekwencje dyscyplinarne. W jednym z orzeczeń, które nie jest orzeczeniem odosobnionym, organ dyscyplinarny stwierdził, że: „W wypadku gdy adwokat nie złożył środka odwoławczego w ustawowym terminie, albo gdy według jego oceny nie ma zasadnych podstaw do złożenia takiego środka, niezawiadomienie w porę klienta o powyższym zaniechaniu podjęcia jakichkolwiek czynności procesowych jest rażącym zaniedbaniem obowiązków zawodowych uzasadniających zastosowanie surowej kary dyscyplinarnej” (tak orzeczenie WKD z 11.05.1974 r., WKD 17/74, „Palestra” 1975/7–8, s. 94; zob. także orzeczenie WSD z 19.07.1984 r., WSD 4/84, „Palestra”

1985/1, s. 116). Zajmując się sytuacją adwokata z urzędu w postępowaniu karnym, Wyższa Komisja Dyscyplinarna w orzeczeniu z 16.11.1956 r., WKD 52/56, „Palestra” 1957/1, s. 102, stwierdziła, że „własna ocena adwokata, wyznaczonego przez sąd (...) obrońcą z urzędu oskarżonego, o braku podstaw do wniesienia rewizji [dzisiaj powiedzielibyśmy apelacji – Z.K.] od skazującego wyroku nie upoważnia adwokata bez zgody oskarżonego do zrezygnowania z rewizji. Może on jedynie przed upływem terminu do złożenia rewizji zwrócić się do sądu, który wyznaczył go obrońcą z urzędu, o zwolnienie go od obowiązków obrońcy i wyznaczenie oskarżonemu innego obrońcy. Zaniechanie wymienionych czynności jako naruszenie obowiązków zawodowych adwokata stanowi przewinienie dyscyplinarne”.

Trzeba też pamiętać, że w przypadku opinii prawnej o braku podstaw do wniesienia środka zaskarżenia, sporządzanej w ramach pomocy prawnej świadczonej z urzędu, o faktycznym udzieleniu tej pomocy nie może świadczyć jedynie fakt sporządzenia opinii prawnej i doręczenia jej mocodawcy. Mocodawca bowiem powinien zostać poinformowany o braku podstaw do wniesienia środka zaskarżenia w takim terminie, który umożliwiłby mu, po uprzednim wypowiedzeniu pełnomocnictwa dotychczasowemu pełnomocnikowi, ewentualne powierzenie sprawy, celem wniesienia środka zaskarżenia, innemu pełnomocnikowi (R.K. Adamczewski, *Adwokaci: Jaka praca, taka płaca*, „Rzeczpospolita” z 21.12.2010 r.). Zainteresowany wzruszeniem zapadłego wyroku będzie mógł zwrócić się do sądu o wyznaczenie mu innego pełnomocnika z urzędu. Oczywiście niezależnie od tego, jaką decyzję podejmie sąd, a może być ona także negatywna, zainteresowany powinien mieć czas na podjęcie takich kroków.

4.2. Podstawowe zasady sporządzania opinii prawnej o braku podstaw do wniesienia apelacji

Zanim zostanie szczegółowo omówiona treść opinii, należy podkreślić, że od strony formalnej, co już podniesiono, powinna ona odpowiadać formie typowych opinii prawnych sporządzanych przez osoby profesjonalnie zajmujące się obsługą prawną. Powinna być sporządzona językiem zrozumiałym dla adresata, tj. głównie dla klienta. W piśmiennictwie niektórzy autorzy wskazują, że dopuszczalne i wskazane jest posilkowanie się orzecznictwem dotyczącym konstrukcji opinii biegłego (K. Janowska, K. Masło, *Prawo karne. Praktyczne aspekty formułowania pism procesowych*, Warszawa 2013, s. 139). Z powyższym można się zgodzić tylko częściowo i dodatkowo podkreślić, że zupełnie inny jest cel i zakres porównywanych opinii. Opinia biegłego ma dotyczyć tylko i wyłącznie okoliczności stanowiących przedmiot ekspertyzy, a nie oceny okoliczności czy dowodów. Dlatego też moim zdaniem to porównanie może się odnosić jedynie do kwestii formalnych i językowych, a w zakresie merytorycznym cechą wspólną obydwu opinii jest to, że powinny być wyczerpujące, pełne, nie zawierać wewnętrznych sprzeczności. Rozważając to w takim kontekście, można przyjąć,

że w kwestii opinii prawnej aktualne jest również stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 3.07.1987 r., III KR 235/87, OSNKW 1988/1, poz. 12, i wydane na gruncie oceny opinii biegłych. W przywołanym wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że opinia powinna być sporządzona zwięźle, jasno, w sposób zrozumiały dla sądu i stron, przy czym każdy wypowiedziany pogląd powinien być uzasadniony.

Sporządzając opinię prawną, należy kierować się przede wszystkim celem, w jakim jest ona sporządzana. Niewątpliwie celem takiej opinii jest szczegółowe wykazanie braku podstaw do wniesienia apelacji w danej sprawie. Jest to zatem stanowisko obrońcy czy pełnomocnika wyrażone na piśmie, zawierające zarówno ocenę ustalonego przez sąd stanu faktycznego, jak i ocenę prawną występujących w sprawie zagadnień. Istota opinii będzie się sprowadzała do rzeczowego, merytorycznego wykazania, że wniesienie apelacji w tej konkretnej sprawie, niezależnie od podniesionych w niej zarzutów i ich uzasadnienia, będzie skutkowało uznaniem jej przez sąd odwoławczy za oczywiście bezzasadną.

Opinia powinna zawierać:

Wstęp (informacje dotyczące orzeczenia)

W części wstępnej opinii muszą znaleźć się dane dotyczące orzeczenia, wskazania podmiotu, którego dotyczy orzeczenie, oraz ustaleń i rozstrzygnięć sądu, które mogłyby ewentualnie stanowić przedmiot zaskarżenia. Należy zatem odnieść się w sposób zwięzły do wskazania, iż w konkretnej sprawie nie występują uchybienia, które mogłyby stanowić podstawę do skonstruowania zarzutów apelacyjnych wskazanych w procedurze karnej. Nie ma potrzeby w części wstępnej szczegółowego opisywania ani stanu faktycznego sprawy, ani toku postępowania w sprawie. Powinno natomiast znaleźć się wskazanie, na podstawie jakiego materiału dowodowego opierał się sporządzający opinię.

Część merytoryczna

Część merytoryczna obejmuje szczegółową analizę ustalonego przez sąd stanu faktycznego, a w tym ocenę poszczególnych dowodów, ze wskazaniem na dokonanie jej w sposób prawidłowy. Musi zatem znaleźć się odniesienie do reguł dowodowych i podanie na podstawie tychże reguł, że sąd prawidłowo ustalił stan faktyczny, nie doprowadzając do złamania zasad logiki, doświadczenia życiowego i tym samym stwierdzenia, że ocena dowodów dokonana przez sąd nie może być uznana za dowolną. W tym miejscu może znaleźć się także ustosunkowanie sporządzającego opinię do zastosowanych w toku procesu przepisów postępowania karnego.

W dalszej części sporządzający opinię musi ustosunkować się do zastosowanych w rozstrzygnięciu przepisów prawa materialnego. Ta część opinii powinna zawierać

wywód dotyczący dokonanej przez sąd subsumpcji normy prawnej. Sporządzający opinię powinien wskazać, na jakiej podstawie i z jakich powodów podziela stanowisko sądu orzekającego, iż ustalony przez sąd stan faktyczny został prawidłowo zakwalifikowany pod odpowiednią normę prawa materialnego. Sporządzający opinię następnie powinien odnieść się do kwestii wymierzonej kary i orzeczonych środków karnych. Te kwestie powinny zostać poparte dyrektywami wymiaru kary wskazanymi odpowiednio w przepisach Kodeksu karnego, w rozdziale VI „Zasady wymiaru kary i środków karnych”.

W tej części opinii, która jest tzw. częścią merytoryczną, opiniujący może się odwoływać również do orzecznictwa sądów powszechnych czy poglądów doktryny.

Merytoryczne stanowisko sporządzającego opinię prawną

W tej części sporządzający opinię powinien w sposób syntetyczny uzasadnić przyczyny braku podstaw do wniesienia apelacji. Zazwyczaj będzie się to ograniczało do odwołania do pkt 2, gdzie sporządzający szczegółowo przeanalizował sposób postępowania i zastosowane przez sąd przepisy prawa materialnego. W tej części sporządzający opinię po stwierdzeniu braku podstaw do zakwestionowania orzeczenia stwierdzi, że nie wystąpiły naruszenia przepisów, które umożliwiłyby konstruowanie zarzutów apelacyjnych.

Wskazanie możliwych negatywnych skutków zaskarżenia orzeczenia

Należy wyszczególnić wszystkie negatywne konsekwencje, jakie mogą powstać w przypadku wniesienia apelacji.

Wnioski końcowe

Jednoznaczne stanowisko sporządzającego opinię.

4.3. Wzór opinii prawnej

Warszawa,

Jan Kowalski
ul. Wałbrzyska 17A
02-323 Warszawa

Sygn. akt III K 274/19

OPINIA PRAWNA
dotycząca istnienia podstaw (braku podstaw) do wniesienia apelacji
od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie
III Wydział Karny z 1.06.2022 r., sygn. akt III K 274/19

Opinia prawna została sporządzona w odpowiedzi na zlecenie sporządzenia apelacji od wskazanego powyżej wyroku przez mocodawcę oskarżonego Jana Kowalskiego.

Niniejsza opinia została sporządzona na podstawie materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy sygn. akt III K 274/19 oraz na podstawie wyroku sądu z 1.06.2022 r. i sporządzonego pisemnego uzasadnienia tegoż wyroku. Mocodawca nie wskazał żadnych nowych faktów, nie przedstawił nowych okoliczności oraz dowodów, poza materiałem dowodowym sprawy. Niniejsza opinia uwzględnia stan prawny obowiązujący w chwili wydania wyroku.

Po zapoznaniu się z materiałem dowodowym sprawy oraz dokumentami wskazanymi powyżej w mojej opinii brak jest podstaw do wniesienia apelacji w niniejszej sprawie.

Stan faktyczny

Zwięzły opis ustalonego przez sąd stanu faktycznego zawartego w uzasadnieniu orzeczenia. W tym miejscu należy bardziej szczegółowo wskazać te ustalenia, które mają istotne znaczenie z punktu widzenia przepisów prawnych znajdujących zastosowanie w konkretnej sprawie. Po tym wskazaniu należy dokonać oceny dowodów, ze szczególnym uwzględnieniem rozstrzygających dla sprawy dowodów. W tej części opinii powinny się znaleźć stwierdzenia, dlaczego sporządzający opinię podziela ocenę dowodów wskazanych przez sąd w uzasadnieniu orzeczenia z powołaniem się na reguły oceny dowodów.

Na zakończenie tej części wywodów opinii należy dokonać również oceny sposobu procedowania w toku całej sprawy.

Stan prawny

Zwięzły opis stanu prawnego, jaki będzie miał zastosowanie w konkretnej sprawie. Sporządzający opinię powinien wskazać, jakie przepisy prawa powinny mieć zastosowanie w prowadzonej przez niego sprawie, a następnie powinien wskazać, na jakiej podstawie i z jakich powodów podziela stanowisko sądu orzekającego, że ustalony przez sąd stan faktyczny został prawidłowo zakwalifikowany pod odpowiednią normę prawa materialnego. Swoje stanowisko powinien w miarę możliwości poprzeć poglądami doktryny i orzeczeniami sądowymi.

Niezależnie od kwestionowania przez mocodawcę wyroku w całości, tj. w części dotyczącej winy, sporządzający opinię powinien się także, choćby na marginesie, odnieść do kwestii orzeczonej kary i środków karnych, powołując się na dyrektywy wymiaru kary i środków karnych.

Merytoryczne stanowisko sporządzającego opinię prawną

W tej części sporządzający opinię powinien wskazać, że analiza akt sprawy w zestawieniu z obowiązującymi przepisami prawa jednoznacznie wskazuje, że w sprawie nie stwierdzono:

- bezwzględnych przyczyn odwoławczych uregulowanych w art. 439 § 1 k.p.k., tj. wskazania, że nie doszło do rażącego naruszenia przepisów postępowania, które powodują, że dotknięte nimi postępowanie karne nie może być uznane za odpowiadające pojęciu procesu zgodnego z prawem.

Następnie należy omówić brak względnych przyczyn odwoławczych, tj. wskazać, że nie stwierdzono również:

- obrazy przepisów prawa materialnego (przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie);
- uchybień proceduralnych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy;
- błędów w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść orzeczenia (sprzeczności ustaleń sądu w zestawieniu z materiałem dowodowym sprawy);
- rażącej niewspółmierności kary lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego lub innego środka.

Wskazanie możliwych negatywnych skutków zaskarżenia orzeczenia

Należy wskazać, że w przypadku wniesienia apelacji od wyroku sądu I instancji mocodawca powinien być świadomy wszystkich konsekwencji, jakie będzie mógł ponieść w przypadku oddalenia apelacji przez sąd odwoławczy. W szczególności należy zwrócić uwagę na fakt długotrwałości postępowania sądowego oraz kwestie kosztów (zarówno sądowych, jak i wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika).

Wnioski końcowe – krótkie podsumowanie

Po dokonaniu szczegółowej analizy akt sprawy i dokumentów sporządzonej w niniejszej sprawie, a w tym treści wyroku i pisemnego uzasadnienia, oraz dokonaniu oceny stanu prawnego, stwierdzam, że przedmiotowy wyrok w mojej ocenie został wydany na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego. W sprawie nie doszło do naruszenia ani przepisów postępowania, ani przepisów prawa materialnego. Uwzględniając również stanowisko mojego mocodawcy, oświadczam, kierując się zasadami wskazanymi w art. 44 ust. 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (lub § 57 Kodeksu Etyki Adwokackiej), że nie znajduję podstaw do wniesienia apelacji.

.....

(podpis radcy prawnego lub adwokata)

Uwagi i komentarze

Należy pamiętać, że zgodnie z przywołanymi na wstępie przepisami Kodeksu Etyki Adwokackiej i Kodeksu Etyki Radcy Prawnego sporządzający opinię prawną o braku podstaw do wniesienia apelacji opinię tę przedstawia mocodawcy niezależnie od tego, czy jest pełnomocnikiem z wyboru, czy wyznaczonym z urzędu. Niemniej jednak kwestia ta ma znaczenie przy dalszych czynnościach, które pełnomocnik powinien wykonać. Podsumowując zatem, jeśli opinię o braku podstaw do sporządzenia apelacji sporządza adwokat i jest jednocześnie pełnomocnikiem z wyboru, to bez zbędnej zwłoki powinien on wypowiedzieć pełnomocnictwo. Jeśli jest pełnomocnikiem z urzędu, musi powiadomić o braku podstaw do wniesienia apelacji, mimo takiego żądania wyrażonego przez klienta, którego reprezentuje, organ ustanawiający. W praktyce będzie się to sprowadzało do zawiadomienia prezesa sądu lub sądu (w zależności od tego, jaki organ wyznaczył danego adwokata jako pełnomocnika z urzędu) o odmowie sporządzenia apelacji i załączenia do wskazanego zawiadomienia opinii prawnej o braku podstaw do sporządzenia apelacji.

Jeżeli opinię o braku podstaw do sporządzenia apelacji sporządza radca prawny i jest jednocześnie pełnomocnikiem z wyboru, może się on ograniczyć do przesłania sporządzonej opinii mocodawcy. Jeśli radca prawny jest pełnomocnikiem z urzędu, to musi, poza przedstawieniem klientowi pisemnej opinii prawnej o braku podstaw do wniesienia środka zmierzającego do wzruszenia orzeczenia sądowego, zawiadomić o swoim stanowisku sąd, przed którym sprawa się toczy. W praktyce będzie to się również sprowadzało do zawiadomienia sądu o odmowie sporządzenia apelacji i załączenia do wskazanego zawiadomienia opinii prawnej o braku podstaw do sporządzenia apelacji.

Część II

KAZUSY

KAZUS NR 1

1. Informacja dla zdającego	64
2. Pisma i dokumenty	68
2.1. Notatka urzędowa	68
2.2. Protokół zatrzymania osoby Edwarda Owczarka	70
2.3. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia	72
2.4. Protokół przesłuchania świadka Huberta Zawistowskiego	73
2.5. Protokół przesłuchania świadka Filipa Wyżykowskiego	75
2.6. Notatka urzędowa	77
2.7. Postanowienie o powołaniu biegłego	78
2.8. Protokół przesłuchania świadka Zdzisława Czaplińskiego	80
2.9. Protokół przesłuchania świadka Leny Miłkowskiej	82
2.10. Opinia biegłego z zakresu medycyny sądowej	84
2.11. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Edwardowi Owczarkowi	85
2.12. Protokół przesłuchania podejrzanego Edwarda Owczarka	86
2.13. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów Zygmuntowi Wiśniewskiemu	88
2.14. Protokół przesłuchania podejrzanego Zygmunta Wiśniewskiego	89
2.15. Dane osobopoznawcze o podejrzanym	91
2.16. Protokół przesłuchania świadka Leny Miłkowskiej	92
2.17. Protokół przesłuchania świadka pokrzywdzonego Mikołaja Czaplińskiego	94
2.18. Postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania	96
2.19. Akt oskarżenia	99
2.20. Protokół rozprawy głównej z 15.09.2022 r.	102
2.21. Protokół rozprawy głównej z 30.10.2022 r.	109
2.22. Wyrok	113
2.23. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku	115
2.24. Uzasadnienie	116
3. Proponowane rozwiązanie	124

1. Informacja dla zdającego

I. Po zapoznaniu się z przygotowanymi na potrzeby rozwiązania przedstawionego kazusu aktami sprawy, proszę przygotować apelację jako pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego radca prawny Antoni Michałowski albo w przypadku uznania, że brak jest podstaw do wniesienia wskazanego środka odwoławczego, proszę sporządzić opinię prawną.

II. Na potrzeby przedmiotowego zadania należy przyjąć, że:

- 1) wszystkie dokumenty zostały sporządzone i podpisane przez uprawnione osoby;
- 2) w aktach znajduje się informacja z Krajowego Rejestru Karnego, z której wynika, że oskarżony Edward Owczarek był skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Otwocku, sygn. akt II K 505/19, z 17.07.2020 r., za przestępstwo z art. 157 § 1 k.k., na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby oraz notatką urzędową sporządzoną w trybie art. 198 § 1a k.p.k.;
- 3) do akt, 15.03.2022 r., załączono przekazaną na żądanie prowadzącego dochodzenie, dokumentację medyczną ze Szpitala MSWiA w Warszawie, dotyczącą udzielania pomocy lekarskiej pacjentowi Mikołajowi Czaplińskiemu, lat 13, z której wynika, że wskazany został dowieziony do szpitala karetką pogotowia 14.03.2022 r. o godz. 23.45, stwierdzono u niego krwiaka usytuowanego w górnej części lewego policzka z lekkim obrzękiem okolicy podoczołowej lewej, niewielką, powierzchowną ranę grzbietu nosa z otarciem naskórka po stronie lewej oraz złamanie z przemieszczeniem kości promieniowej przedramienia ręki lewej, wskazanemu udzielono pomocy ambulatoryjnej, wykonano stosowne badania, w tym na zawartość alkoholu we krwi, które wykazało 1,23 promila, i po założeniu gipsu stwierdzono, że nie wymaga hospitalizacji, wyznaczając termin zdjęcia gipsu na 24.04.2022 r.;
- 4) w aktach znajduje się protokół oględzin mieszkania przy ul. Bakaliowej 55/1 w Warszawie wraz z załączoną do niego płytą ze zdjęciami z ich przebiegu;
- 5) w aktach znajduje się protokół użycia urządzenia kontrolno-pomiarowego do ilościowego oznaczania alkoholu w wydychanym powietrzu wraz ze świadectwem ważnego wzorcowania, z którego wynika, iż badania wykonane alkometrem o godz. 23.55 14.03.2022 r. oraz o godz. 0.15 i 0.45 15.03.2022 r. wykazały u oskarżonego Edwarda Owczarka stosownie 1,78 mg/l, 1,80 mg/l, 1,85 mg/l zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu;
- 6) w aktach znajdują się protokoły użycia urządzenia kontrolno-pomiarowego do ilościowego oznaczania alkoholu w wydychanym powietrzu wraz ze świadectwem ważnego wzorcowania, z którego wynika, iż badania wykonane alkometrem o godzinie 23.56 14.03.2022 r. oraz o godzinie 0.16 i 0.46 15.03.2022 r. wykazały u Zdzisława Czaplińskiego stosownie: 2,54 mg/l, 2,51 mg/l, 2,45 mg/l zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, wykonane o godzinie 23.57 14.03.2022 r.

oraz o godzinie 0.17 i 0.47 15.03.2022 r. wykazały u Leny Miłkowskiej stosownie: 1,54 mg/l, 1,56 mg/l, 1,58 mg/l zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, a wykonane o godzinie 23.58 14.03.2022 r. oraz o godzinie 0.18 i 0.48 15.03.2022 r. wykazały u Zygmunta Wiśniewskiego stosownie: 1,69 mg/l, 1,72 mg/l, 1,78 mg/l zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu;

- 7) w aktach znajdują się protokoły zatrzymania osób: Zdzisława Czaplińskiego, Leny Miłkowskiej i Zygmunta Wiśniewskiego zatrzymanych o godzinie 23.37 w dniu 14.03.2022 r., a zwolnionych stosownie o godzinie 8.55, 10.10 i 12.25 16.03.2022 r.;
- 8) w aktach sprawy znajduje się postanowienie sądu z 25.03.2022 r., wydane jeszcze na etapie postępowania przygotowawczego, z którego wynika, iż podejrzanemu Edwardowi Owczarkowi, na jego pisemny wniosek złożony do akt sprawy, na podstawie art. 78 § 1 k.p.k., wyznaczony został obrońca z urzędu w osobie adw. Michała Cyprusa;
- 9) w aktach sprawy znajduje się kserokopia poświadczona za zgodność z oryginałem historii leczenia psychiatrycznego podejrzanego Zygmunta Wiśniewskiego, postanowienie o powołaniu dwóch biegłych lekarzy psychiatrów w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego wskazanego i odpowiedzi na pytanie, czy cierpi na chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe lub inne zakłócenie czynności psychicznych, czy w czasie zarzucanego mu czynu miał zdolność rozpoznania jego znaczenia i pokierowania swoim postępowaniem, czy też zdolność ta była w znacznym stopniu ograniczona, czy jego poczytalność w chwili popełnienia tego zarzucanego mu czynu, jak również w czasie postępowania budzi jakiegokolwiek wątpliwości oraz czy może brać udział w toczącym się postępowaniu i prowadzić obronę w sposób samodzielny i rozsądny, zarządzenie o wyznaczeniu obrońcy z urzędu oraz dokumentacja, z której wynika, iż podejrzany nie stawiał się na termin badań pomimo prawidłowo doręczonego wezwania, jak też dokumentacja wskazująca, że nie przebywa w miejscu zamieszkania, a Policja nie zdołała ustalić aktualnego miejsca jego pobytu, oraz informacja, iż nie przebywa w areszcie śledczym ani zakładzie karnym na terenie kraju, nie dokonał też zmiany meldunku;
- 10) w aktach sprawy znajduje się opinia biegłego psychologa Agaty Malinowskiej, uczestniczącej na etapie postępowania przygotowawczego w posiedzeniu w przedmiocie przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego Mikołaja Czaplińskiego, sporządzona na podstawie postanowienia prokuratora w tym zakresie, z której wniosków końcowych wynika, iż zeznania wskazanego mogą stanowić z psychologicznego punktu widzenia wartościowy materiał dowodowy. Nie stwierdzono bowiem psychologicznych czynników zakłócających w istotnym stopniu ich treść i formę, bowiem w zakresie zdolności postrzegania, zapamiętywania i odtwarzania spostrzeżeń nie zaobserwowano u świadka tego rodzaju zakłóceń. Z kolei odrębną kwestią jest wpływ alkoholu na wskazane procesy, który zależy od indywidualnych cech danej jednostki,

z tym że zawsze wpływa na ich osłabienie. Rozwój intelektualny wskazanego jest stosowny do wieku, nie ma skłonności do konfabulacji czy patologicznego kłamstwa. Natomiast biegła wskazała na widoczną, zwłaszcza podczas przesłuchania, ograniczoną spontaniczność wypowiedzi i nastawienie na minimalizowanie najbardziej drastycznych elementów zdarzenia, na co mogły mieć wpływ jego charakter (wstydlive – spożywał alkohol, budzące lęk), osoba oskarżonego (znana dla opiniowanego, kolega jego ojca), presja środowiska po zdarzeniu oraz wypracowane przez świadka mechanizmy obronne polegające na skłonności do wypierania urazowego doświadczenia. Powyższą opinię biegła sporządziła na podstawie uczestniczenia w przesłuchaniu Mikołaja Czaplińskiego, przeprowadzonego wówczas badania i akt sprawy;

- 11) w aktach sprawy znajduje się zarządzenie Przewodniczącego Wydziału V Karnego Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie wydane 31.10.2022 r., będące wynikiem rozpoznania złożonego w dniu ogłoszenia wyroku, tj. 30.10.2022 r., na biurze podawczym sądu pisemnego wniosku przedstawiciela ustawowego małoletniego pokrzywdzonego Mikołaja Czaplińskiego, matki wskazanego, Marii Czaplińskiej, wykonującej jego prawa, o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu, z którego wynika, iż na podstawie art. 88 § 1 i art. 78 § 1 k.p.k. oskarżycielowi posiłkowemu został wyznaczony pełnomocnik z urzędu w osobie radcy prawnego Antoniego Michałowskiego;
- 12) w protokołach przesłuchania świadków i podejrzanych podano serię i numer dowodu osobistego osób przesłuchiowanych oraz ich numery PESEL;
- 13) w niektórych dokumentach składających się na stworzone na potrzeby przedmiotowego kazusu akta ograniczono powtarzanie danych osobowych, poprzez stając na odwołaniu się do dokumentów je zawierających, co nie może zostać uznane za błąd;
- 14) stosownie do toku postępowania, w wypadku gdy protokoły lub dokumenty zawierają dane, o jakich mowa w art. 148a § 1 k.p.k., dane dotyczące miejsca zamieszkania, miejsca pracy, a także dane teleadresowe, numer telefonu, telefaksu, adres poczty elektronicznej, właściwy organ, prowadzący czynność procesową w postępowaniu przygotowawczym lub organ prowadzący to postępowanie, bądź przewodniczący składu sądu, wydał na podstawie § 4 wskazanego przepisu zarządzenie o odstąpieniu w całości lub w części od anonimizacji tych danych, kierując się wskazanymi enumeratywnie w ustawie przesłankami, w tym wypadku, stwierdzając, że charakter sprawy implikuje oczywistym brakiem potrzeby ich ochrony, zwłaszcza iż są one znane oskarżonemu. W świetle treści art. 148a § 1 k.p.k., co do zasady, nie zamieszcza się w protokołach wyżej wskazanych danych pokrzywdzonych i świadków uczestniczących w czynności. Dane te, niezamieszczone w protokole, zamieszcza się w załączniku do protokołu, który przechowuje się w załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie. Na podstawie § 3 art. 148a k.p.k. odnosi się to nie tylko do wskazanych protokołów z czynności procesowych,

ale też do wszelkich zawierających te dane dokumentów. Jeżeli przedmiotowe dane zawarte są w dokumentach innych niż protokół, o którym mowa w § 1 wskazanego przepisu, dokumenty, w całości lub w części, w jakiej zawierają te dane, przechowuje się w załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie. Do akt sprawy załącza się uwierzytelnione kserokopie dokumentów lub ich części, sporządzone w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z tymi danymi. Od wskazanej zasady są wyłączenia i wyjątki wskazane, czy to w § 2, co dotyczy miejsca pracy świadka będącego funkcjonariuszem publicznym, składającego zeznania w związku z pełnioną funkcją, chyba że prowadzący czynność w postępowaniu przygotowawczym albo przewodniczący składu przeprowadzającego czynność uzna, iż dla dobra postępowania karnego nie powinno ono zostać zamieszczone w protokole, czy w § 4 art. 148a k.p.k., czyli jeżeli wskazane dane pokrzywdzonego lub świadka są znane oskarżonemu, związane są z miejscem prowadzenia działalności gospodarczej i zostały przekazane do publicznej wiadomości do właściwego rejestru lub ewidencji lub z powodu oczywistego braku potrzeby ochrony tych danych z uwagi na charakter sprawy. Ponadto, stosownie do treści art. 148a § 5 k.p.k., co istotne nie tylko z urzędu, ale i na wniosek, sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może w niezbędnym zakresie ujawnić te dane lub oryginały dokumentów, jeżeli mają one znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

- 15) podejrzani/oskarżeni, pokrzywdzeni/oskarżyciele posiłkowi, świadkowie i biegli zostali, w odpowiednim czasie i w odpowiedni sposób, w tym pisemnie, pouczeni o przysługujących im w świetle przepisów uprawnieniach i ciążących na nich obowiązkach;
- 16) oskarżony został zaznajomiony z aktami postępowania przygotowawczego i dochodzenie zakończyło się w stosownym terminie;
- 17) w aktach sprawy znajduje się Wykaz kosztów postępowania przygotowawczego;
- 18) w aktach sprawy znajduje się zarządzenie Przewodniczącego V Wydziału Karnego Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie o zarejestrowaniu sprawy i skierowaniu jej do losowania;
- 19) w aktach sprawy znajduje się Raport z losowania;
- 20) użyte we wszystkich dokumentach daty mogą nie odpowiadać rzeczywistym dniom tygodnia i należy założyć, iż przypadają w dni powszednie.

III. Sporządzając apelację lub opinię, należy podpisać ją imieniem i nazwiskiem uprawnionej osoby.

IV. W przypadku sporządzania apelacji należy przyjąć, że sądem odwoławczym jest Sąd Okręgowy w Warszawie, Wydział X Karny Odwoławczy, ul. Kwiatowa 1, 00-955 Warszawa.

V. Data sporządzonej w ramach rozwiązania kazusu pracy powinna wynikać z przedstawionego w zadaniu stanu faktycznego.

2. Pisma i dokumenty

2.1. Notatka urzędowa

Warszawa, 14.03.2022 r.

starszy sierżant Hubert Zawistowski
Komenda Rejonowa Policji Warszawa-Mokotów

NOTATKA URZĘDOWA

Dnia 14.03.2022 r., około godz. 23.25, z polecenia dyżurnego SSK KSP, udałem się wraz z sierżantem sztabowym Filipem Wyżykowskim pod adres ul. Bakaliowa 55/1 w Warszawie. Zgodnie z treścią telefonicznego zgłoszenia miało tam dojść do kolejnej libacji alkoholowej i osoby biorące w niej udział miały zachowywać się agresywnie na klatce schodowej w stosunku do będącego z nimi płaczącego chłopca.

Na miejscu, na klatce schodowej bloku, pod drzwiami wskazanego mieszkania zastaliśmy płaczącego i agresywnie zachowującego się chłopca, od którego wyraźnie czuć było woń alkoholu, miał on też trudności z utrzymaniem równowagi oraz bełkotliwą mowę. Z uwagi na powyższe dość trudno było nawiązać z nim kontakt, zwłaszcza że był bardzo pobudzony i zapłakany. Wobec faktu, iż zgłaszał bardzo silny ból ręki, a także wobec zadrapań na twarzy i ogólnego stanu, w jakim się znajdował, natychmiast wezwano pogotowie.

Następnie wskazany podał, iż nazywa się Mikołaj Czapliński i nie może wejść do domu, z którego został wypchnięty siłą i uderzony przez kolegów ojca Zdzisława Czaplińskiego. Jak podał, mieli to być: Edward Owczarek i Zygmunt Wiśniewski.

W tym czasie przyjechało pogotowie, lekarz po badaniu stwierdził złamanie lewej ręki i zdecydował o natychmiastowym przewiezieniu chłopca do szpitala.

Na nasze pukanie do drzwi mieszkania początkowo nikt nie reagował, mimo iż dochodziły z wewnątrz jakieś odgłosy.

Po kilku minutach i już po odjeździe karetki pogotowia drzwi otworzył mężczyzna, który oświadczył, iż nazywa się Zdzisław Czapliński i jest właścicielem mieszkania.

Wewnątrz mieszkania przebywali: Edward Owczarek, Zygmunt Wiśniewski oraz Lena Miłkowska.

Wszyscy byli pod znacznym wpływem alkoholu, zostali wylegitymowani.

Zbigniew Czapliński oświadczył, iż zrobił przyjęcie dla znajomych, pili alkohol, w pewnym momencie poczuł się źle i poszedł spać. Nie wie, co się dalej działo. W mieszkaniu był też jego 13-letni syn Mikołaj Czapliński, ale nie wie, co się z nim stało, nic nie słyszał.

Pozostali zachowywali się agresywnie, głośno krzyczeli, nie reagowali na próby uspokojenia i twierdzili, że nie wiedzą, co się stało.

Wobec powyższego wezwana została dodatkowa załoga i wszyscy zostali zatrzymani oraz przewiezieni do Komendy Rejonowej Policji Warszawa-Mokotów w celu przeprowadzenia dalszych czynności z ich udziałem.

starszy sierżant
Hubert Zawistowski
(podpis policjanta)

2.2. Protokół zatrzymania osoby Edwarda Owczarka

Sygn. akt RSD 944/22

PROTOKÓŁ ZATRZYMANIA OSOBY

Warszawa, 14.03.2022 r.
godz. 23.37

Edward Owczarek,
(imię i nazwisko osoby zatrzymanej, godzina i data zatrzymania)

na podstawie art. 75 § 2, art. 244 § 1, 1a, 1b i 3, art. 285 § 2 k.p.k.

Warszawa, ul. Bakaliowa 55/1, 00-573 Warszawa
(miejsce czynności – adres lub inne określenie miejsca zatrzymania)

starszy sierżant Hubert Zawistowski z KRP Warszawa-Mokotów w Warszawie
(stopień, imię i nazwisko – nazwa jednostki Policji)

Komenda Rejonowa Policji Warszawa-Mokotów, godz. 0.10 dnia 15.03.2022 r.
(miejsce sporządzenia protokołu, godzina i data)

zatrzymał Edwarda Owczarka, nazwisko rodowe Owczarek
syna Andrzeja i Małgorzaty, z domu Konarska
urodzony: 16.07.1965 r. w Lublinie
zamieszkały: 00-573 Warszawa, ul. Ogrody 6/3
płeć: męczyzna
zajęcie: bezrobotny

tożsamość zatrzymanego ustalono na podstawie dowodu osobistego (stosowne dane dokumentu),
wydanego przez Prezydenta m.st. Warszawy (numer PESEL).

Przyczyna zatrzymania: podejrzany o udział w pobiciu Mikołaja Czaplińskiego, lat 13
(art. 158 § 1 k.k.).

Oświadczenie zatrzymanego

Pouczony o przysługujących uprawnieniach (art. 244 § 2, art. 245, 246 § 1 i 2 k.p.k.)
oświadcza:

Zostałem poinformowany o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mi prawach.
Otrzymałem pouczenie o przysługujących uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym.

Oświadczenie zatrzymanego w związku z poinformowaniem o przyczynach zatrzymania i o przysługujących prawach:

Nic przecież nie zrobiliśmy chłopcu, chcieliśmy go uspokoić.

Nie wnoszę zażalenia, nie mam uwag do zatrzymania, nie chcę, aby kogokolwiek zawiadamiano o moim zatrzymaniu.

Oświadczenie zatrzymanego o stanie zdrowia z uwzględnieniem opisu i przyczyn ewentualnych obrażeń: zdrowy, nie cierpi na schorzenia wymagające stałego lub okresowego leczenia, którego przerwanie powodowałoby zagrożenie życia lub zdrowia, nieleczony psychiatrycznie, nie posiada widocznych obrażeń.

Edward Owczarek
(podpis zatrzymanego)

Zatrzymany nie był badany przez lekarza.

Zgłoszone przez osoby uczestniczące w czynności zarzuty co do treści protokołu oraz oświadczenie policjanta prowadzącego czynność: bez uwag.

Do protokołu załączono pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym.

Czynność zakończono: o godz. 0.30 15.03.2022 r.

Protokół osobiście odczytałem.

starszy sierżant *Hubert Zawistowski*
(podpis policjanta)

Edward Owczarek
(podpis zatrzymanego)

Kopię niniejszego protokołu otrzymałem.

Edward Owczarek
(podpis zatrzymanego)

Zgodnie z art. 244 § 4 k.p.k. o zatrzymaniu podejrzanego o popełnienie przestępstwa zawiadomiono telefonicznie prokuratora Michała Benka z Prokuratury Rejonowej Warszawa-Mokotów w Warszawie o godz. 9.30 15.03.2014 r., ponadto do Prokuratury przekazano kopię protokołu.

Zatrzymanego Edwarda Owczarka zwolniono 16.03.2022 r. o godz. 11.25 (pozycja książki zatrzymań – 503/2022).

starszy sierżant *Hubert Zawistowski*
(podpis policjanta)

2.3. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia

Warszawa, 15.03.2022 r.

Sygn. akt RSD 944/22

POSTANOWIENIE O WSZCZĘCIU DOCHODZENIA

Aspirant Krzysztof Klonowski z Komendy Rejonowej Policji Warszawa-Mokotów w Warszawie, działając z urzędu

na podstawie art. 303, 325b § 1 i art. 325e § 1 k.p.k.,

postanowił:

wszczęć dochodzenie w sprawie pobicia w dniu 14.03.2022 r. Mikołaja Czaplińskiego, w którym narażono wskazanego na bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku określonego w art. 157 § 1 k.k.,
tj. o czyn z art. 158 § 1 k.k.

aspirant *Krzysztof Klonowski*
(podpis policjanta)

Zarządzenie:

Zawiadomić o wszczęciu dochodzenia:

- na podstawie art. 305 § 4 k.p.k. ujawnionego pokrzywdzonego, w trybie art. 51 § 2 k.p.k., Marię Czaplińską, matkę małoletniego Mikołaja Czaplińskiego, jako przedstawiciela ustawowego wykonującą przysługujące mu prawa – dane w aktach sprawy;
- Prokuraturę Rejonową Warszawa-Mokotów w Warszawie, poprzez przesłanie odpisu postanowienia.

aspirant *Krzysztof Klonowski*
(podpis policjanta)

2.4. Protokół przesłuchania świadka Huberta Zawistowskiego

Sygn. akt RSD 944/22

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA ŚWIADKA

Warszawa, 15.03.2022 r.
godz. 8.15

Aspirant Krzysztof Klonowski z Komendy Rejonowej Policji Warszawa-Mokotów w Warszawie

na podstawie art. 177 § 1 i art. 143 § 1 pkt 2 k.p.k. przesłuchiwał niżej wymienionego w charakterze świadka.

Tożsamość osoby przesłuchiwanej ustalono na podstawie dowodu osobistego (seria i numer).

Świadka uprzedzono o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania (art. 233 § 1 i 1a k.k.), co świadek potwierdza własnoręcznym podpisem (art. 190 k.p.k.).

Hubert Zawistowski
(podpis świadka)

Świadek podał następujące dane osobowe:

- imię i nazwisko – Hubert Zawistowski;
- imiona rodziców – Andrzej i Michalina;
- data i miejsce urodzenia – 28.01.1971 r., Warszawa;
- zajęcie – funkcjonariusz Policji;
- miejsce pracy (dot. funkcjonariusza publicznego – wymienionego w art. 115 § 13 k.k. składającego zeznania w związku z pełnioną funkcją) – KRP Warszawa-Mokotów;
- karalność za fałszywe zeznania lub oskarżenie – niekarany;
- stosunek do stron – obcy.

Dane adresowe świadka zamieszczone są w załączniku do protokołu.

Pouczony o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, tj. za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy, oświadczam, iż pouczenie zrozumiałem, i zeznaję, co następuje:

Jestem funkcjonariuszem Policji. Pracuję w KRP Warszawa-Mokotów. Dnia 14.03.2022 r. pełniłem służbę w radiowozie oznakowanym w patrolu umundurowanym wraz z sierżantem sztabowym Filipem Wyżykowskim. Z polecenia dyżurnego Stołecznego Stanowiska Kierowania Komendy Stołecznej Policji (SSK KSP), około godz. 23.25, udaliśmy się pod adres na ul. Bakaliowej 55/1 w Warszawie, gdzie – jak wynikało z telefonicznego zgłoszenia – miało dojść do kolejnej libacji alkoholowej, a osoby biorące w niej udział, będąc na

klatce schodowej tego bloku przed drzwiami wskazanego mieszkania, miały agresywnie zachowywać się w stosunku do będącego z nimi chłopca, który głośno płakał. Po przybyciu na miejsce zdarzenia faktycznie na klatce schodowej tego bloku pod drzwiami mieszkania zastaliśmy płaczącego oraz agresywnie zachowującego się chłopca. Chłopiec był pobudzony, wyraźnie czuć było od niego woń alkoholu, miał trudności z utrzymaniem równowagi. To oraz intensywny płacz powodowało, że dość trudno było nawiązać z nim kontakt. Miał przy tym bełkotliwą mowę. W zasadzie nie odpowiadał na pytania, tylko chodził szybkim krokiem po korytarzu, płakał, krzyczał, że nie może wejść do domu i że bardzo boli go lewa ręka. W takiej sytuacji, a także wobec widocznych zadrapań na lewej części twarzy, to znaczy chyba lewym policzku, lewej części nosa i ogólnego stanu, w jakim się on znajdował, podjęliśmy decyzję o natychmiastowym wezwaniu pogotowia. Następnie ja próbowałem wyjaśnić sytuację z chłopcem, który podczas rozpytania podał tylko, iż nazywa się Mikołaj Czapliński i nie może wejść do domu, z którego został wypchnięty siłą i uderzony przez kolegów swojego ojca Zdzisława Czaplińskiego. Według jego słów sprawcami mieli być Edward Owczarek i Zygmunt Wiśniewski. Na pytanie, co dokładnie zaszło, nic więcej nie odpowiedział. Był bardzo zdenerwowany. Kolega próbował w tym czasie dostać się do mieszkania nr 1. Drzwi były zamknięte, a na pukanie nikt nie odpowiadał, mimo że słychać było z wewnątrz dochodzące głosy. Pogotowie przyjechało bardzo szybko, dosłownie po kilku minutach. Lekarz po badaniu stwierdził, że chłopiec ma złamaną lewą rękę, i zdecydował o natychmiastowym przewiezieniu go do szpitala. Po odjeździe karetki pogotowia obaj z kolegą ponownie zaczęliśmy dzwonić i pukać do drzwi tego mieszkania. Słyszając wewnątrz głosy, krzyczeliśmy też: „Otwierać! Policja!”. W końcu po kilkunastu minutach drzwi otworzył mężczyzna, który oświadczył, iż nazywa się Zdzisław Czapliński i jest właścicielem mieszkania. Wewnątrz mieszkania, które składało się z dwóch pokoi, kuchni i łazienki, przebywali jeszcze: Edward Owczarek, Zygmunt Wiśniewski oraz Lena Miłkowska. Wszyscy byli pod widocznym, znacznym wpływem alkoholu. W zasadzie poza Zbigniewem Czaplińskim zachowywali się agresywnie, głośno krzyczeli, nie reagowali na próby uspokojenia i nawet niepytani twierdzili, że nie wiedzą, co się stało. Z kolei Zbigniew Czapliński oświadczył, iż zrobił przyjęcie dla znajomych, pili alkohol, w pewnym momencie poczuł się źle i poszedł spać. Nie wie, co się dalej działo. W mieszkaniu był też jego 13-letni syn Mikołaj Czapliński, ale nie wie, co się z nim stało, nic nie słyszał. Wszyscy zostali wylegitymowani. W tej sytuacji wezwana została dodatkowa załoga i wszyscy zostali zatrzymani oraz przewiezieni na KRP Warszawa-Mokotów, gdzie przekazano ich do dyspozycji dyżurnego w celu przeprowadzenia dalszych czynności. To wszystko.

(W tym miejscu znajduje się nakreślone przez świadka oświadczenie o treści: protokół odczytałem, treść zgodna z moim zeznaniem).

Przesłuchanie zakończono 15.03.2022 r. o godz. 9.10.

Hubert Zawistowski
(podpis świadka)

aspirant Krzysztof Klonowski
(podpis przesłuchującego)

2.5. Protokół przesłuchania świadka Filipa Wyżykowskiego

Sygn. akt RSD 944/22

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA ŚWIADKA

Warszawa, 15.03.2022 r.
godz. 9.30

Aspirant Krzysztof Klonowski z Komendy Rejonowej Policji Warszawa-Mokotów w Warszawie

na podstawie art. 177 § 1 i art. 143 § 1 pkt 2 k.p.k. przesłuchiwał niżej wymienionego w charakterze świadka.

Tożsamość osoby przesłuchiwanej ustalono na podstawie dowodu osobistego (seria i numer).

Świadka uprzedzono o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania (art. 233 § 1 i 1a k.k.), co świadek potwierdza własnoręcznym podpisem (art. 190 k.p.k.).

Filip Wyżykowski
(podpis świadka)

Świadek podał następujące dane osobowe:

- imię i nazwisko – Filip Wyżykowski;
- imiona rodziców – Tomasz i Elżbieta;
- data i miejsce urodzenia – 15.05.1969 r., Warszawa;
- zajęcie – funkcjonariusz Policji;
- miejsce pracy (dot. funkcjonariusza publicznego – wymienionego w art. 115 § 13 k.k. składającego zeznania w związku z pełnioną funkcją) – KRP Warszawa-Mokotów;
- karalność za fałszywe zeznania – niekarany;
- stosunek do stron – obcy.

Dane adresowe świadka zamieszczone są w załączniku do protokołu.

Pouczony o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, tj. za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy, oświadczam, iż pouczenie zrozumiałem, i zeznaję, co następuje:

Jestem policjantem w KRP Warszawa-Mokotów. Dnia 14.03.2022 r. pełniłem służbę w patrolu zmotoryzowanym wraz ze starszym sierżantem Hubertem Zawistowskim. Około godziny 23.25 dostaliśmy od dyżurnego SSK KSP polecenie udania się na ul. Bakaliową 55/1 w Warszawie. Z otrzymanych informacji wynikało, iż zgłaszający

telefonicznie interwencję podał, że pod wskazanym adresem znowu doszło do libacji alkoholowej, a będące pod wpływem alkoholu osoby wyszły z tego mieszkania na klatkę schodową i agresywnie się zachowują wobec będącego tam dziecka, które płacze. Gdy przybyliśmy na miejsce zdarzenia, przed drzwiami tego mieszkania zobaczyliśmy zapłakanego chłopca, który chodził po całym korytarzu, był pobudzony. Chłopiec był pod wyraźnym, widocznym wpływem alkoholu. Czuć było od niego woń alkoholu, miał trudności z utrzymaniem równowagi, bełkotliwie mówił. Ciągłe płakał i powtarzał, że nie może wejść do domu, że boli go ręka. Widziałem też jakieś lekkie obrażenia na lewej części jego twarzy, to znaczy zacerwienia. W związku z tym od razu wezwaliśmy pogotowie. Ze wskazanym rozmawiał kolega, ja natomiast próbowałem dostać się do tego mieszkania. Pukałem do drzwi, ale nikt nie otwierał. Nacisnąłem na klamkę i sprawdziłem, że są zamknięte na zamek. Słyszając z wewnątrz odgłosy, które nie były zrozumiałe, ale wskazywały, że ktoś tam jest, zacząłem krzyczeć: „Otwierać! Policja!”. W tym czasie widziałem, że przyjechała karetka pogotowia i szybko zabrała chłopca. To trwało kilka chwil. Teraz wiem, że miał on złamaną rękę. Po odjeździe karetki dołączył do mnie kolega i razem pukaliśmy do drzwi. W końcu drzwi otworzył mężczyzna, który oświadczył, iż nazywa się Zdzisław Czapliński i jest właścicielem mieszkania. Wewnątrz mieszkania byli jeszcze Edward Owczarek, Zygmunt Wiśniewski oraz Lena Miłkowska. Wszystkich wylegitymowano. Wszyscy byli pod dużym wpływem alkoholu. Głośno krzyczeli, zachowywali się agresywnie, nie chcieli się uspokoić. Mówili, że nic nie wiedzą, nie wiedzą, co się stało. Spośród wskazanych tylko Zbigniew Czapliński był spokojny i oświadczył, iż była u niego impreza, pili alkohol, w pewnym momencie poczuł się źle i poszedł spać. Usnął, nie wie, co się dalej działo. Nie wie też, co z jego 13-letnim synem Mikołajem Czaplińskim, który też był w domu. W związku z tym wezwana została dodatkowa załoga, wszyscy zostali zatrzymani oraz przewiezieni do KRP Warszawa-Mokotów i przekazani do dyspozycji dyżurnego. To wszystko.

(W tym miejscu znajduje się nakreślone przez świadka oświadczenie o treści: protokół odczytałem, treść zgodna z moim zeznaniem).

Przesłuchanie zakończono 15.03.2022 r. o godz. 10.05.

Filip Wyżykowski
(podpis świadka)

aspirant Krzysztof Klonowski
(podpis przesłuchującego)

2.6. Notatka urzędowa

Warszawa, 15.03.2022 r.

aspirant Krzysztof Klonowski
Komenda Rejonowa Policji Warszawa-Mokotów

Sygn. akt RSD 944/22

NOTATKA URZĘDOWA

W dniu dzisiejszym o godz. 11.00, w związku z prowadzeniem dochodzenia RSD 944/22 w sprawie pobicia w dniu 14.03.2022 r. pokrzywdzonego Mikołaja Czaplińskiego, udałem się do Szpitala MSWiA w Warszawie, gdzie wskazany został odwieziony przez wezwaną na miejsce zdarzenia karetkę pogotowia. W szpitalu udzielono mi informacji, iż wobec wskazanego nie było podstaw do hospitalizacji i po udzieleniu mu pomocy ambulatoryjnej o godzinie 3.45 opuścił szpital wraz z matką Marią Czaplińską.

Po złożeniu stosownego pisma otrzymałem również poświadczoną za zgodność z oryginałem dokumentację medyczną dotyczącą pomocy lekarskiej udzielonej Mikołajowi Czaplińskiemu, którą załączyłem do akt sprawy.

Następnie ustaliłem telefonicznie z biegłym z listy Sądu Okręgowego w Warszawie lekarzem medycyny sądowej dr. Janem Kowalskim, iż wobec braku materiału mającego być przedmiotem analizy opinię może sporządzić w dniu otrzymania postanowienia w tym zakresie wraz z dokumentacją. Jednocześnie w rozmowie tej ustaliłem, iż w przypadku złamania z przemieszczeniem dochodzi do naruszenia czynności narządu ciała na czas przekraczający 7 dni.

aspirant *Krzysztof Klonowski*
(podpis policjanta)

2.7. Postanowienie o powołaniu biegłego

Warszawa, 15.03.2022 r.

Sygn. akt RSD 944/22

POSTANOWIENIE O POWOŁANIU BIEGŁEGO

Aspirant Krzysztof Klonowski z Komendy Rejonowej Policji Warszawa-Mokotów w Warszawie,

działając z urzędu

w sprawie pobicia Mikołaja Czaplińskiego,
tj. o czyn z art. 158 § 1 k.k.

na podstawie art. 193, 194 i 198 § 1 k.p.k.,

postanowił:

- 1) powołać biegłego lekarza specjalistę z zakresu medycyny sądowej w osobie dr. Jana Kowalskiego, wpisanego na listę biegłych Sądu Okręgowego w Warszawie, w celu wydania pisemnej opinii i odpowiedzi na pytania:
 - jakich obrażeń doznał Mikołaj Czapliński w dniu 14.03.2014 r.;
 - jaki jest ich rodzaj i charakter oraz mechanizm powstania;
 - w szczególności, czy naruszyły one czynności narządu ciała lub wywołały rozstrój zdrowia wskazanego na okres powyżej, czy też poniżej 7 dni;
- 2) udostępnić biegłemu:
 - dokumentację medyczną Mikołaja Czaplińskiego ze Szpitala MSWiA w Warszawie załączoną do akt dnia 15.03.2022 r., w kserokopii poświadczonej za zgodność z oryginałem;
- 3) określić biegłemu termin do wydania opinii – jak najszybciej.

W myśl art. 197 § 3 i art. 190 § 1 k.p.k. uprzedza się, że za wydanie fałszywej opinii grozi odpowiedzialność karna z art. 233 § 4 k.k. (pozbawienie wolności do lat 10), a za nieumyślne wydanie fałszywej opinii grozi odpowiedzialność karna z art. 233 § 4a k.k. (pozbawienie wolności do lat 3).

UZASADNIENIE

Niniejsze postępowanie przygotowawcze jest prowadzone w sprawie pobicia 14.03.2022 r. Mikołaja Czaplińskiego. Biorąc zatem pod uwagę właśnie meritum niniejszej sprawy, dla prawidłowego wyjaśnienia jej istotnych okoliczności niezbędne jest

stwierdzenie, jakich doznał on w wyniku tego zdarzenia obrażeń, i określenie ich charakteru, a w szczególności odpowiedź na pytanie, czy naruszyły one czynności narządu ciała lub wywołały rozstrój zdrowia wskazanego na okres powyżej, czy też poniżej 7 dni.

Z kolei wobec faktu, iż stwierdzenie powyższego wymaga wiadomości specjalnych, powołanie w tym zakresie biegłego uznać należy za w pełni zasadne.

aspirant *Krzysztof Klonowski*
(podpis policjanta)

Zarządzenie:

odpis postanowienia doręczyć:

- na podstawie art. 318 k.p.k. pokrzywdzonemu, w trybie art. 51 § 2 k.p.k. – Marii Czaplińskiej, matce małoletniego Mikołaja Czaplińskiego, jako przedstawicielce ustawowej wykonującej przysługujące mu prawa – dane w aktach sprawy, wraz z pouczeniem o prawie do zapoznania się z opinią złożoną na piśmie oraz wzięcia udziału w przesłuchaniu biegłego;
- biegłemu Janowi Kowalskiemu wraz z udostępnionymi materiałami.

aspirant *Krzysztof Klonowski*
(podpis policjanta)